

ÜNİVERSİTELİ LGBTİ+ ÖĞRENCİ TOPLULUKLARI YILLIK RAPORU

- 2021 -

ÜNİVERSİTELİ LGBTİ+
ÖĞRENCİ TOPLULUKLARI YILLIK RAPORU
-2021-

Hazırlayan

Şebin

Katkı Sunanlar

Alican Eralp

E. Ege Tektaş

Sevcan Tiftik

Tasarım

Alican Eralp

Şebin

Yayınlayan

Üniversiteli Kuir Araştırmaları ve LGBTİ+ Dayanışma Derneği

Bu çalışma, Hollanda Krallığı Dışişleri Bakanlığı'nın destekleriyle hazırlanmıştır. ÜniKuir Derneği'nin sorumluluğunda olan bu içerik Hollanda Krallığı Hükümeti'nin resmî görüşlerini yansıtmaz.

İçindekiler

- 3** Önsöz
- 5** Biz Kimiz?
- 7** Giriş
- 9** Yöntem
- 12** Bulgular
- 23** Öznelerin Aktardıkları
- 39** LGBTİ+ Öğrenci Toplulukları
- 67** LGBTİ+'ların 2021 Gündeminden Seçmeler
- 78** Tarihsel Perspektif
- 80** Türkiye'deki LGBTİ+ Örgütlerinin Yaşadığı Temel Sorunlar
- 82** Örgütlenme Hakkının Yasal Kapsamı
- 84** Biz Ne Yaptık?
- 86** Notlar
- 92** Ek 1-2

Önsöz

LGBTİ+ aktivizmi senelerdir bana güç veriyor. Öyle boş bir laf değil bu, gerçekten LGBTİ+ aktivizminin kendine has böyle bir özelliği olduğunu düşünüyorum. Çünkü sosyal olarak var olduğum yer de burası, aynı zamanda bir komünitenin içine girip kendimi daha fazla kendim kılabilmişim yer de. Belki de biraz yanlı bakıyorum ama bana inanılmaz geliyor sadece var olarak, ama böyle dümdüz var olarak bile aktif bir politika üretebiliyor olmak. Konu LGBTİ+ kimliği olunca muktedir, her zaman dışarıda bir yerlerde de olmuyor; çoğu zaman evin içinden, en yakın bildiklerinden çıkıyor. Belki de bu yüzden LGBTİ+ örgütlenmeleri evin dışında kurulan bir yuva, seçilmiş bir aile anlamına da geliyor pek çok lubunya için. Okuyucunun bu raporda sıklıkla göreceği üzere, pek çok LGBTİ+ örgütlenmesi sadece birtakım işlerin yapıldığı, etkinliklerin düzenlendiği, toplantıların alındığı yerler değil, aynı zamanda LGBTİ+'lar için güvenli sosyalleşme alanları. Benim için de öyle oldu hep...

Senelerce üniversitelerdeki LGBTİ+ topluluklarında örgütlendim. Özellikle yeni üniversiteli olduğum zamanlarda bana kim olduğumu sevdiren, kendimle onur duymamı sağlayan şey, LGBTİ+ öğrenci topluluklarının bu sosyal yönü oldu. Hazırlık senemde taze bir lubunya olarak, senelerce yasak bildiğim cümleleri kurmak, açık açık "ben lubunyayım diyebilmek" ODTÜ LGBTİQAA+ Dayanışması'nın Beşerideki tanışma toplantısına ürkek ürkek girmek... Çocukluğumun üzerine geçirilmiş zincirleri kırmamı ve özgürleşmemi sağlayan adımlardı bunlar hep. Bugünden dönüp bakınca iyi ki diyorum: İyi ki lubunyayım, iyi ki lubunyalarayım...

Bu çalışmayı kaleme alırken anlatılmaz bir haz yaşadım. Aylarca aldığım toplantılar, görüştüğüm onlarca lubunya oldu. Sanırım bu çalışma benim için, senelerdir bugünkü beni hazırlayan öğrenci aktivizmine olan tüm duygularımın kristalleştiği bir ayna.

Beşerideki o amfiye beraber girdiğim, girerken aynı heyecanı hissettiğim dostum Özgür'le seneler sonra halen daha omuz omuza yol yürüyor olmak benim için çok büyük bir sevinç kaynağı. Kendisine var olduğu, hayatımda olduğu için teşekkürlerimi sunuyorum.

Aylardır sahada iletişim halinde olduğum, dayanışma ve iletişim kanallarını daima açık tutan, bu raporda değinilen ya da değinilemeyen bütün LGBTİ+ topluluklarına teşekkürlerimi sunuyorum.

Bu raporun hazırlanma sürecinde gerek fikirleri gerekse destekleri ve emekleriyle beni asla yalnız bırakmayan, omuz omuza mücadele yürüttüğüm için kendimi şanslı addettiğim değerli arkadaşlarım Alican Eralp'e, E. Ege Tektaş'a, Eyüp'e, Sevcan Tiftik'e, ünvanını aşırı kiskandığım Av. Mahmut Şeren'e; son olarak da Feyruz'a teşekkürlerimi sunuyorum.

İyi okumalar,

Şebir

Biz Kimiz?

Üniversiteli Kuir Araştırmaları ve LGBTİ+ Dayanışma Derneği (ÜniKuir) 2020 yılının şubat ayında kurulmuştur ve Türkiye'deki üniversite merkezli tek LGBTİ+ derneğidir. LGBTİ+ üniversite öğrencileri için güvenli ve kapsayıcı bir alan oluşturmayı, kampüslerde nefret söylemini ve nefret suçlarını önlemeyi, ayrımcılık karşıtı politika ve önlemlerin üretilmesini ve hem ulusal hem de uluslararası düzeyde LGBTİ+'ların haklarını savunmayı amaçlamaktadır. Üniversiteli LGBTİ+'ların eğitim, barınma, burs ve sağlık gibi temel ihtiyaçlara erişim hakkı için çalışmalar, psikososyal destek hizmetleri, LGBTİ+ hakları savunuculuğu, nefret suçlarıyla mücadele faaliyetleri derneğin temel faaliyet alanlarındanr. LGBTİ+'ların olduğu her yerde ve özellikle üniversitelerde cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve cinsiyete dayalı ayrımcılığa, transfobi, homofobi, bifobi ve LGBTİ+fobiye, cisseksizme, cismatormativiteye, seks işçilerine yönelik ayrımcılığa, nefret söylemine ve cinsiyet ikiliğinin uygulanmasına karşı mücadele eder. LGBTİ+'ların maruz kaldığı psikolojik, ekonomik, fiziksel ve cinsel şiddetin silinmesine karşı, damgalanmanın ve sosyal izolasyonun önlenmesi, eşitlik ve insan haklarının temel değerler olarak gözetildiği bir toplum inşa etmek için dayanışmaya çağırır.

ÜniKuir Derneği örgütlenme kavramını olabilecek en geniş kapsamıyla ele alır. Örgütlenmenin yalnızca belli başlı formlarla sınırlandırılmayacağını, dolayısıyla örgüt olarak yalnızca yasal statüye haiz öğrenci toplulukları, kulüpler, sendikalar, siyasi partiler, meslek örgütleri vb. örgütlenmeleri ele alamayacağını kabul eder. Türkiye'deki LGBTİ+ hareketinin hem tarihsel gelişimi hem de günümüz koşullarının dinamizmi içerisinde pek çok büyük küçük örgütlenme faaliyetinde bulunduğunun bilincinde olarak sahadaki

örgütlü ya da örgütsüz aktivistlerle dayanışmasını sürdürürken hem diğer örgütlenmelere destek verir hem de kendi çatısı altında örgütlenmek isteyen LGBTİ+ aktivistlere kendilerini ifade edebilecekleri ve kendi seslerini katılımcı bir şekilde yürütebilecekleri bir alan sağlamayı amaçlar.

ÜniKuir Derneği, LGBTİ+ örgütlenmeleriyle denk bir yerden dayanışırken örgütlenme dinamiklerinin farklılıklarını göz önünde bulundurur. Türkiye'deki LGBTİ+ aktivizmi çoğunlukla LGBTİ+ öznelerin kendi yerellerindeki örgütlenmeleri sayesinde gönüllülük esasıyla ilerlemektedir, bu da aktivizm alanındaki kişilerin sürekli değişmesine, aktivistlerin devamlı yeni konuları gündemlerine alabilmesine olanak sağlamakta, bu sayede LGBTİ+ aktivizmini Türkiye'nin en aktif ve dinamik birkaç politik hareketinden biri haline getirmektedir. Ancak bunun, Türkiye'deki LGBTİ+ hareketinin kazanımlarının kimi zamanlarda takip edilememesi gibi bir yan etkisi vardır. Her bir örgütlenme, kuruluş aşamasında benzer problemler yaşarken, örgütler arasındaki iletişimin azlığı sebebiyle bu konulardaki deneyimlerin kümülatif bir şekilde ilerlemesi her zaman mümkün olmamakta, kolektif bir hafıza oluşmamaktadır[1]. ÜniKuir Derneği örgütlenme yapısı gereği doğal olarak kurumsal kimliğe ve kurumsal hafızaya sahip bir sivil toplum kuruluşu olarak, Türkiye'deki LGBTİ+ örgütlenmelerini sürekli takip eder ve bu sayede LGBTİ+ örgütlenmelerine Saha Koordinatörü ile Örgütlenme Danışmanlığı verir. ÜniKuir bunu yaparken örgütlenme ve dayanışmayı tek tip doğruları olan bir kavram olarak ele almaz, sahada bulunan örneklerin ve halihazırda birikip sahadan aktarılan bilgi birikiminin ihtiyaç halinde talep eden örgütlenmelerle paylaşılmasına odaklanır. Bu sayede sahada her geçen gün biriken deneyimlerin, örgütlenmelerin doğal koşulları nedeniyle aktarılamamasının önüne geçip söz konusu bilgi birikiminin aktivizm alanında sürekli sirkülasyonunu sağlar.

Giriş

LGBTİ+'lara yönelik Türkiye'de muktedirler tarafından uygulanan marjinalleştirme ve günlük hayatın her alanından uzaklaştırma çabası kendini bürokratik düzlemde de LGBTİ+fobi olarak göstermektedir. LGBTİ+'lar en temel insan haklarından yoksun bırakılmaya çalışılmakta, mülki idareler tarafından konulan hukuksuz ve keyfi yasaklamalara maruz bırakılmakta, kolluk kuvvetlerinin keyfi hak ihlallerine maruz kalmaktadırlar. LGBTİ+ hareketi sürekli olarak kendini yenileyen, güncel koşullara adapte olan, her geçen gün daha da kapsayıcı olma konusunda kolektif bir çaba içerisinde olan dinamik bir harekettir ve günümüzdeki amaç ve hedefleri de güncel koşullar çerçevesinde şekillenmiştir. Daha önce görünürlük ve fark edilme LGBTİ+ hareketinin temel gündemlerinden birini oluştururken mevcut durumda LGBTİ+'lar hükümet düzeyinde bir hedef haline gelmiş, ülkedeki temel problemlerden biri olarak yansıtılmaya başlanmıştır. Bu nefret kampanyası kendine sadece muktedir çevrelerde değil, kimi muhalif politik düzlemlerde de yer bulmuş, LGBTİ+'ların temel haklarını elde etmek için yürüttükleri mücadele bazı çevrelerce safi bir kimlik politikası yürütme şeklinde karikatürize edilmeye çalışılmıştır. Siyasi iktidar tarafından LGBTİ+'lara yönelik marjinalleştirme ve nefret odağı haline getirme çabasına son yıllarda ülke sathında siyasi iktidara sahip olmasa da iktidarlarını başka sosyal, kültürel ve ekonomik düzlemlerde devam ettirme isteğinde olan gruplar da dahil olmuş, LGBTİ+'ların örgütlenme ve örgütlü faaliyet yürütme çalışmalarına yönelik ithamlarını muktedirin söylemlerini kullanarak kavramsallaştırmışlardır.

Bu çalışma, Türkiye'de yaşayan LGBTİ+'ların; anayasada, uluslararası sözleşmelerde, hukuki içtihatlarda kendine yer bulmuş olan örgütlenme haklarının kullanımı ve mevcut örgütlenme

pratiklerinin neler olduğunu özetlemeyi, Türkiye'deki LGBTİ+ aktivizmini öğrenci hareketleri ve üniversitelerde örgütlenmiş LGBTİ+ toplulukları ve kulüpleri üzerinden ele alarak LGBTİ+'ların üniversitelerdeki örgütlenmelerinde elde ettikleri kazanımları ve yaşadıkları sorunları gündeme getirmeyi ve ileride bu konularda yapılacak çalışmalar için bir kaynak oluşturmayı amaçlamaktadır. ÜniKuir Derneği tüm Türkiye genelindeki LGBTİ+ topluluklarıyla dayanışmasını sürdürmektedir. Bu çalışma kapsamında yürütölen projede; sistematik takibi yapılan Ankara, Aydın, İstanbul ve İzmir şehirlerinde bulunan üniversiteli LGBTİ+ toplulukları incelenmiştir.

Yöntem

Bu çalışmada yer alan nitel veri ve gözlemler, ÜniKuir Derneği'nin doğrudan sahadaki çalışmaları, toplulukları yakından takibi, gerçekleştirilen devamlı toplantılar ile elde edilmiş olup, 2021 yılı boyunca tüm öğrenci örgütlenmeleriyle toplam 417 saat görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu sayıya kriz anlarında topluluklara ya da topluluk üyelerine verilen acil durum kriz yönetimi danışmanlığı dahildir. Bu görüşmeler ÜniKuir Derneği Örgütlenme ve Dayanışma Saha Koordinatörü tarafından gerçekleştirilmekte, gerekli durumlarda derneğin psikososyal ve hukuki destek birimlerine yönlendirmeler yapılmaktadır. Derneğin diğer birimleri tarafından toplulukların üyelerine yönelik gerçekleştirilen bireysel danışmanlıklar bu sayıya dahil olmadığı gibi öğrenci topluluklarına verilen çatışma dönüştürme danışmanlığı da bu sayıya dahil değildir. Bu çalışma kapsamında aşağıda raporlanan öğrenci toplulukları, bu çalışmanın yayınlandığı tarihte ÜniKuir Derneği Örgütlenme ve Dayanışma Saha Koordinasyon Biriminin doğrudan iletişim halinde olduğu öğrenci topluluklarını kapsamaktadır. Bununla birlikte hem ÜniKuir'in doğrudan iletişim kurduğu toplulukların sayısı sürekli artmakta hem de her geçen gün yeni bir öğrenci topluluğu kurulmaktadır. Türkiye'de bulunan çok sayıdaki öğrenci topluluğundan bu raporda değinilecek 25 LGBTİ+ öğrenci topluluğunun %48'i ilgili üniversitelerin yönetimlerinde resmiyette öğrenci kulübü olarak tanınmaktadır. Bu oran sadece devlet üniversiteleri ele alındığında %25, vakıf üniversitelerinde %69'dur. Ankara'da bulunan toplulukların %29'u, İstanbul'da bulunan toplulukların %60'ı, İzmir'de bulunan toplulukların %50'si resmi olarak tanınan kulüplerdir.

Raporda kullanılan nicel veriler ise, Türkiye'de üniversite öğrencisi LGBTİ+'ların durumunun raporlanması için Türkiye genelinde tüm

LGBTİ+ üniversite öğrencilerinin katılımına açık olarak yürütülen araştırma sonucunda elde edilen verilerden sağlanmıştır. Bu gruba ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri dahildir. Araştırma kapsamında veriler 2021 yılının Aralık ayında Google Forms aracılığı ile ÜniKuir tarafından toplanmıştır. Tüm katılımcılara araştırma katılım onam formu sunulmuş ve araştırmaya katılım için bu formun onaylanması istenmiştir. Araştırma için ÜniKuir tarafından geliştirilen ve 11 sorudan oluşan anket, ölçme aracı olarak kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçme aracı raporun ekinde okuyucuların dikkatine sunulmuştur. Araştırmaya Türkiye genelinde 48 farklı üniversiteden, 100 LGBTİ+ öğrenci katılmıştır. Katılımcıların üniversitelerinin yer aldığı tam liste rapor sonunda ek olarak paylaşılmıştır.

Katılımcıların yönelimlerinin sorulduğu açık uçlu soruya verilen yanıtlara göre; katılımcıların %32'si biseksüel, %28'i gey, %16'sı panseksüel, %15'i lezbiyen, %8'i kuir ve %1'i aseksüeldir. Katılımcıların %43'ü 23 yaş ve üstü üzerindeki LGBTİ+ öğrencilerden oluşurken, %57'si 22 yaş ve altı LGBTİ+ öğrencilerden oluşmuştur. Katılımcıların %23'ü trans+ deneyimlerinin olduğunu ifade etmiştir.

Çalışmanın çıktıları açısından en dikkat çekici unsurlardan birisi, iki farklı yöntem ile elde edilen bulgular arasında göze çarpan paralelliktir. Birebir görüşmelerden elde edilen verilere göre devlet üniversiteleri ile vakıf üniversitelerinde öğrenim gören LGBTİ+'ların üniversite deneyimleri açısından hissedilir bir fark bulunmaktadır. Bu durum, yapılan anketin sonuçlarında da kendini göstermiştir, aşağıda sunulan bulgularda buna özellikle yer verilmiştir. Yukarıda ifade edildiği üzere nitel gözlemlerin elde edildiği görüşmeler öğrenci topluluklarıyla yapılmışken nicel veri örgütlü veya örgütsüz olması fark etmeksizin Türkiye genelindeki 100 kişi ile yapılan anket aracılığıyla toplanmıştır. İki farklı tür verinin toplandığı küme

arasındaki bu fark aynı zamanda açık kimlikli olmayan ya da herhangi bir toplulukta örgütlenmeyen LGBTİ+'ların bu davranışlarının arka planında yatan nedenleri görme konusunda yardımcı olmuştur. Öğrencilerin kimliklerini açık olarak yaşamaları ve kendilerini güvende üniversite alanlarında güvende hissetmeleri kampüs örgütlenmelerine aktif katılımlarında önemli faktörlerden biri olarak kendini göstermektedir.

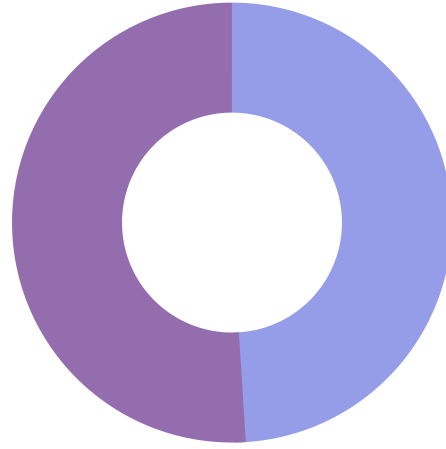

Bulgular

Yönelimini / Cinsiyet Kimliğini Gizlemek Zorunda Kalma

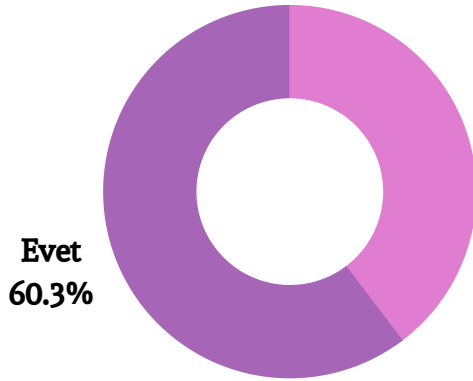
Üniversitede ayrımcılığa uğramamak için yönelimimi/cinsiyet kimliğimi açıklamıyorum.

Evet
51%

Hayır
49%

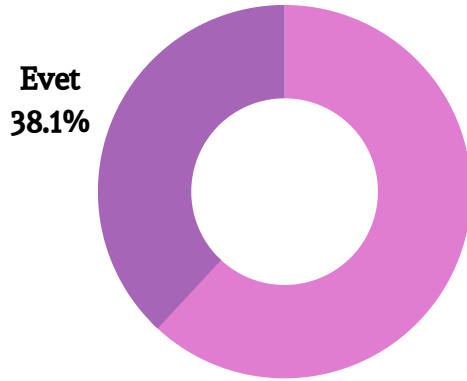
Araştırma sonuçlarına göre LGBTİ+ öğrencilerin çoğunluğu üniversite içerisinde yönelimlerini / cinsiyet kimliklerini açıklamaktan çekinmektedir. LGBTİ+ öğrencilerin %51'i ayrımcılığa uğramaktan çekindikleri için yönelimlerini / cinsiyet kimliklerini açıklamadıklarını ifade etmiştir.

Evet
60.3%

Hayır
39.7%

Devlet Üniversiteleri

Evet
38.1%

Hayır
61.9%

Vakıf Üniversiteleri

Eğitime devlet üniversitelerinde eğitime devam eden LGBTİ+ öğrencilerin %60,3'ü yönelimlerini / cinsiyet kimliklerini açıklayamazken, eğitime vakıf üniversitelerinde devam eden LGBTİ+ öğrencilerin %38,1'i yönelimlerini / cinsiyet kimliklerini ayrımcılığa uğramaktan çekindikleri için açıklamıyor.

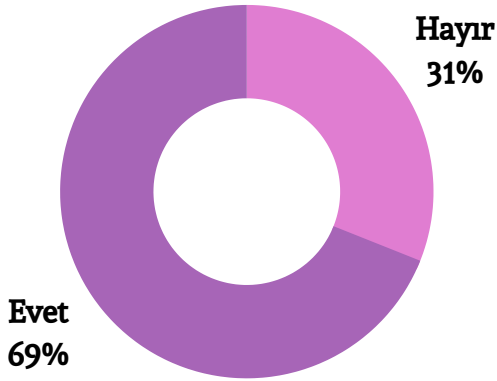
Üniversitede yönelimim / cinsiyet kimliğim sebebiyle güvende hissetmiyorum.

Evet
56%

Hayır
44%

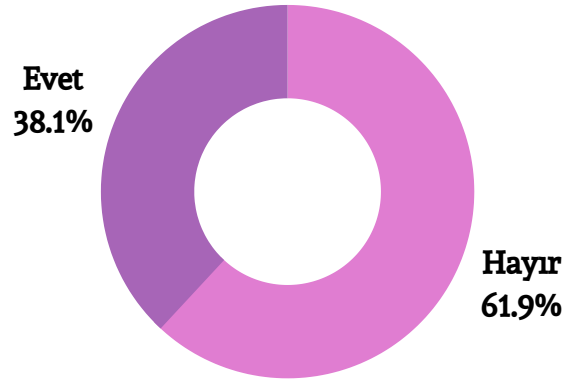
Araştırma sonuçlarına göre LGBTİ+ öğrenciler üniversitelerde kendilerini güvende hissetmiyorlar. LGBTİ+ öğrencilerin %56'sı üniversitede kendini yönelimi / cinsiyet kimliği sebebiyle güvende hissetmediğini ifade etmiştir.

Evet
69%

Hayır
31%

Devlet Üniversiteleri

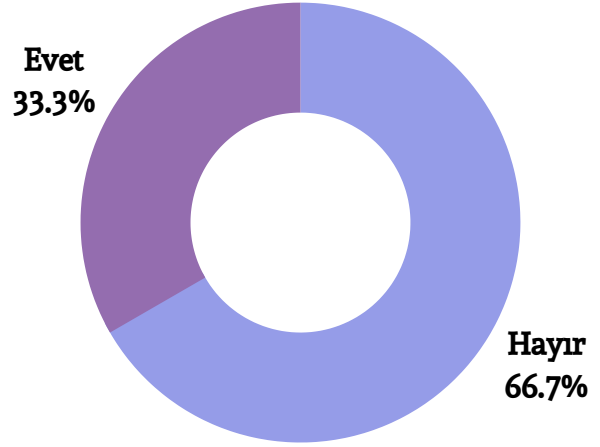
Evet
38.1%

Hayır
61.9%

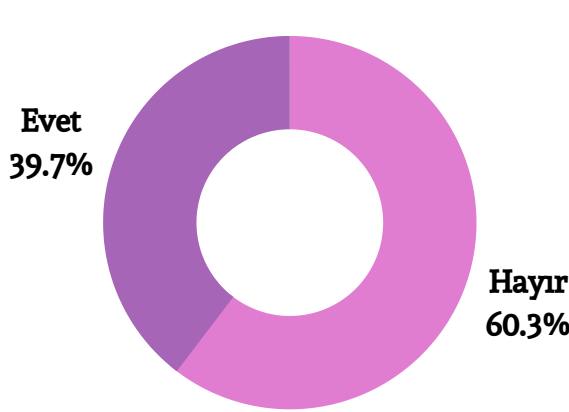
Vakıf Üniversiteleri

Eğitime devlet üniversitelerinde devam eden LGBTİ+ öğrencilerin %69'u kendini yönelimi / cinsiyet kimliği sebebiyle güvende hissetmediğini ifade ederken, eğitime vakıf üniversitelerinde devam eden LGBTİ+ öğrencilerin %38,1'i yönelimi / cinsiyet kimliği sebebiyle güvende hissetmediğini ifade etmiştir.

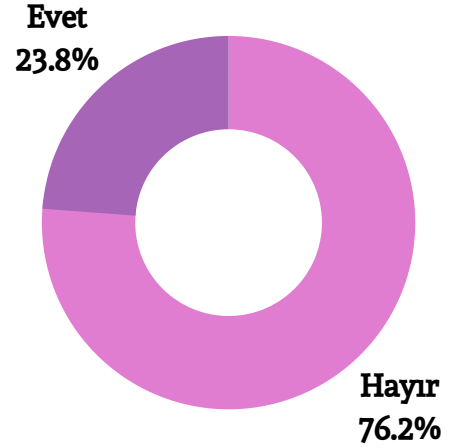
Üniversitede cinsiyet kimliği ve/veya yönelimim sebebiyle ayrımcılığa maruz bırakıldım.

Araştırma sonuçlarına göre LGBTİ+ öğrenciler üniversitelerde ayrımcılığa maruz bırakılıyor. LGBTİ+ öğrencilerin %33,3'ü üniversitede yönelimi / cinsiyet kimliği sebebiyle ayrımcılığa maruz bırakıldığını ifade etmiştir.

Devlet Üniversiteleri

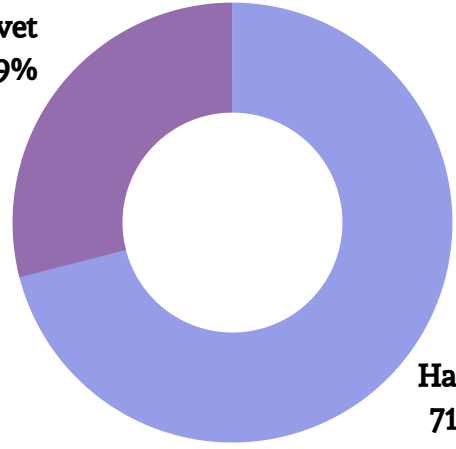
Vakıf Üniversiteleri

Eğitimine devlet üniversitelerinde devam eden LGBTİ+ öğrencilerin %39,7'si yönelimi / cinsiyet kimliği sebebiyle ayrımcılığa maruz bırakılırken, eğitimine vakıf üniversitelerinde devam eden LGBTİ+ öğrencilerin %23,8'i yönelimi / cinsiyet kimliği sebebiyle ayrımcılığa maruz bırakılmıştır.

Şiddete / Tacize Maruz Bırakılma

Üniversitede şiddete (sözlü şiddete, fiziksel şiddete, cinsel tacize, psikolojik şiddete) maruz bırakıldım.

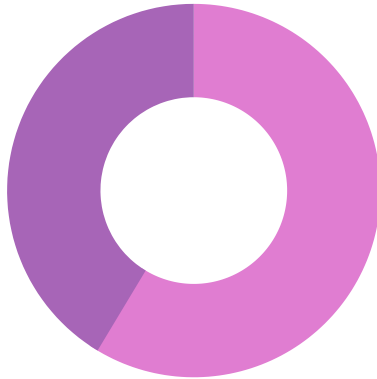
Evet
29%

Hayır
71%

Araştırma sonuçlarına göre LGBTİ+ öğrenciler üniversitelerde şiddete / tacize maruz bırakılıyor. LGBTİ+ öğrencilerin %29'u yönelimi / cinsiyet kimliği sebebiyle şiddete / tacize maruz bırakıldığını ifade etmiştir.

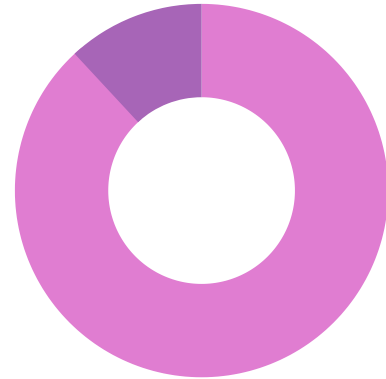
Evet
41.4%

Hayır
58.6%

Devlet Üniversiteleri

Evet
11.9%

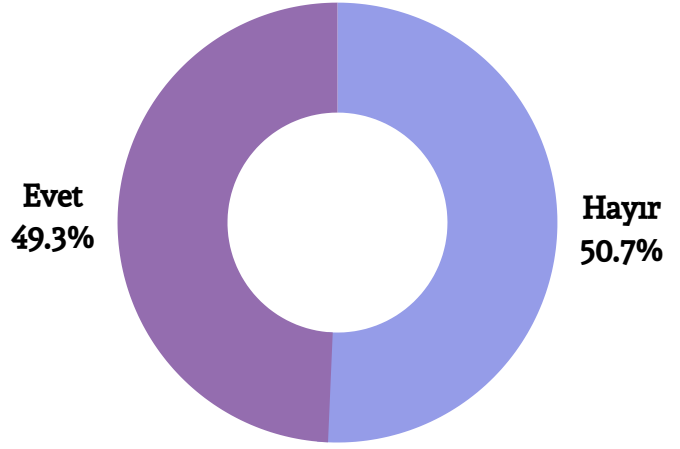

Hayır
88.1%

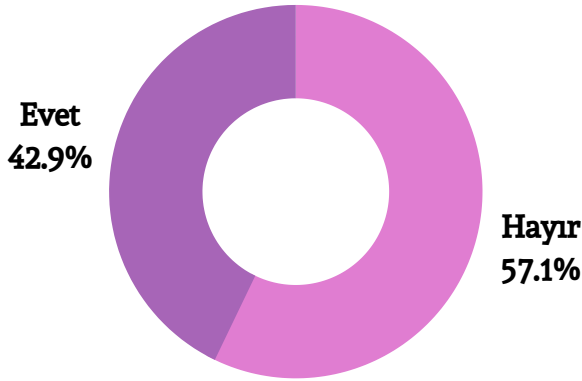
Vakıf Üniversiteleri

Eğitime devlet üniversitelerinde devam eden LGBTİ+ öğrencilerin %41,4'ü yönelimi / cinsiyet kimliği sebebiyle şiddete / tacize maruz bırakıldığını ifade ederken, eğitime vakıf üniversitelerinde devam eden LGBTİ+ öğrencilerin %11,9'u yönelimi / cinsiyet kimliği sebebiyle şiddete / tacize maruz bırakıldığını ifade etmiştir.

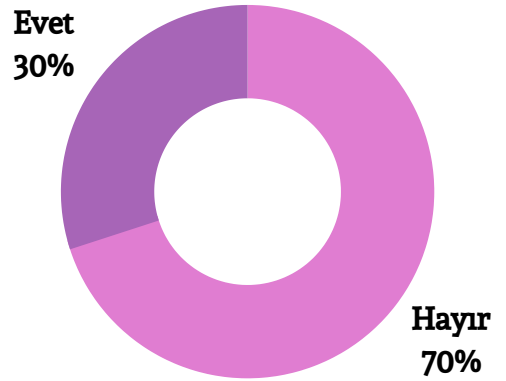
Cinsiyet kimliğimi ve/veya yönelimimi açıkladığımda burs, yarı zamanlı çalışma vb. ekonomik olanaklardan mahrum bırakıldım / bırakılmaktan çekiniyorum.

Araştırma sonuçlarına göre LGBTİ+ öğrenciler üniversitelerde ekonomik şiddete maruz bırakılıyor. LGBTİ+ öğrencilerin %49,3'ü yönelimleri / cinsiyet kimlikleri açığa çıkarsa burs, yarı zamanlı çalışma gibi ekonomik olanaklardan mahrum bırakıldıklarını veya bırakılmaktan çekindiklerini ifade etmiştir.

Devlet Üniversiteleri

Vakıf Üniversiteleri

Eğitimine devlet üniversitelerinde devam eden LGBTİ+ öğrencilerin %41,9'u yönelimi / cinsiyet kimliği sebebiyle ekonomik şiddete maruz bırakılırken / bırakılmaktan çekinirken, eğitimine vakıf üniversitelerinde devam eden LGBTİ+ öğrencilerin %30'u yönelimi / cinsiyet kimliği sebebiyle ekonomik şiddete maruz bırakılırken / bırakılmaktan çekinmektedir.

Üniversitede haklarımı savunabilen bir öğrenci topluluğu var.

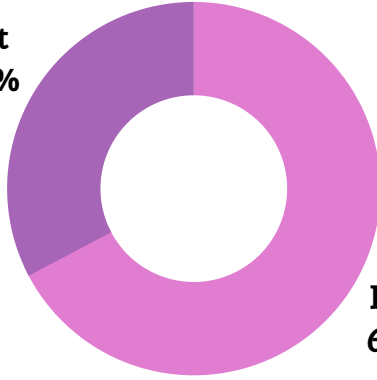
Evet
43.6%

Hayır
56.4%

Araştırma sonuçlarına göre LGBTİ+ öğrenciler LGBTİ+ haklarını savunan bir topluluğa üniversitelerinde erişemiyor. LGBTİ+ öğrencilerin 56,4'ü üniversitelerin LGBTİ+ haklarını savunan bir öğrenci topluluğu olmadığını ifade etmiştir.

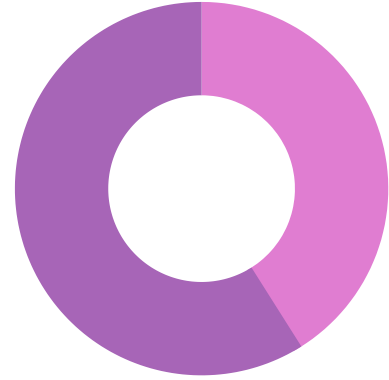
Evet
32.7%

Hayır
67.3%

Devlet Üniversiteleri

Evet
59%

Hayır
41%

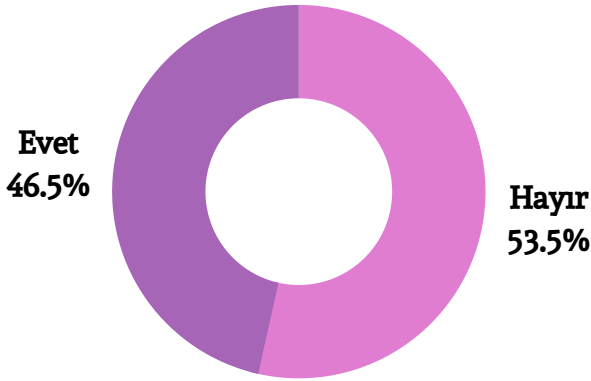
Vakıf Üniversiteleri

Eğitime devlet üniversitelerinde eğitime devam eden LGBTİ+ öğrencilerin %67,3'ü LGBTİ+ haklarını savunan bir öğrenci topluluğu olmadığını ifade ederken, eğitime vakıf üniversitelerinde devam eden LGBTİ+ öğrencilerin %41'i LGBTİ+ haklarını savunan bir öğrenci topluluğu olmadığını ifade etmiştir.

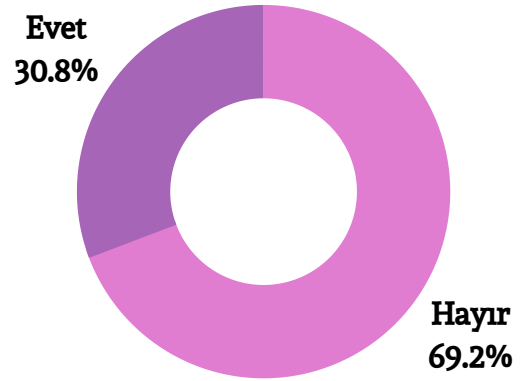
Üniversitede kullandığım isim yerine atanmış ismimle çağırıldım ve/veya üniversite içerisinde cinsiyetli kişi zamiri olan bir dil ile konuşulurken benim için yanlış zamir kullanıldı.

LGBTİ+ öğrenciler iletişim sırasında yanlış zamir kullanılarak ve cinsiyet atanarak ayrımcılığa maruz bırakılıyor. Bu bağlamda, LGBTİ+ öğrencilerin %40,6'sı iletişim sırasında ayrımcılığa maruz bırakıldığını ifade etmiştir.

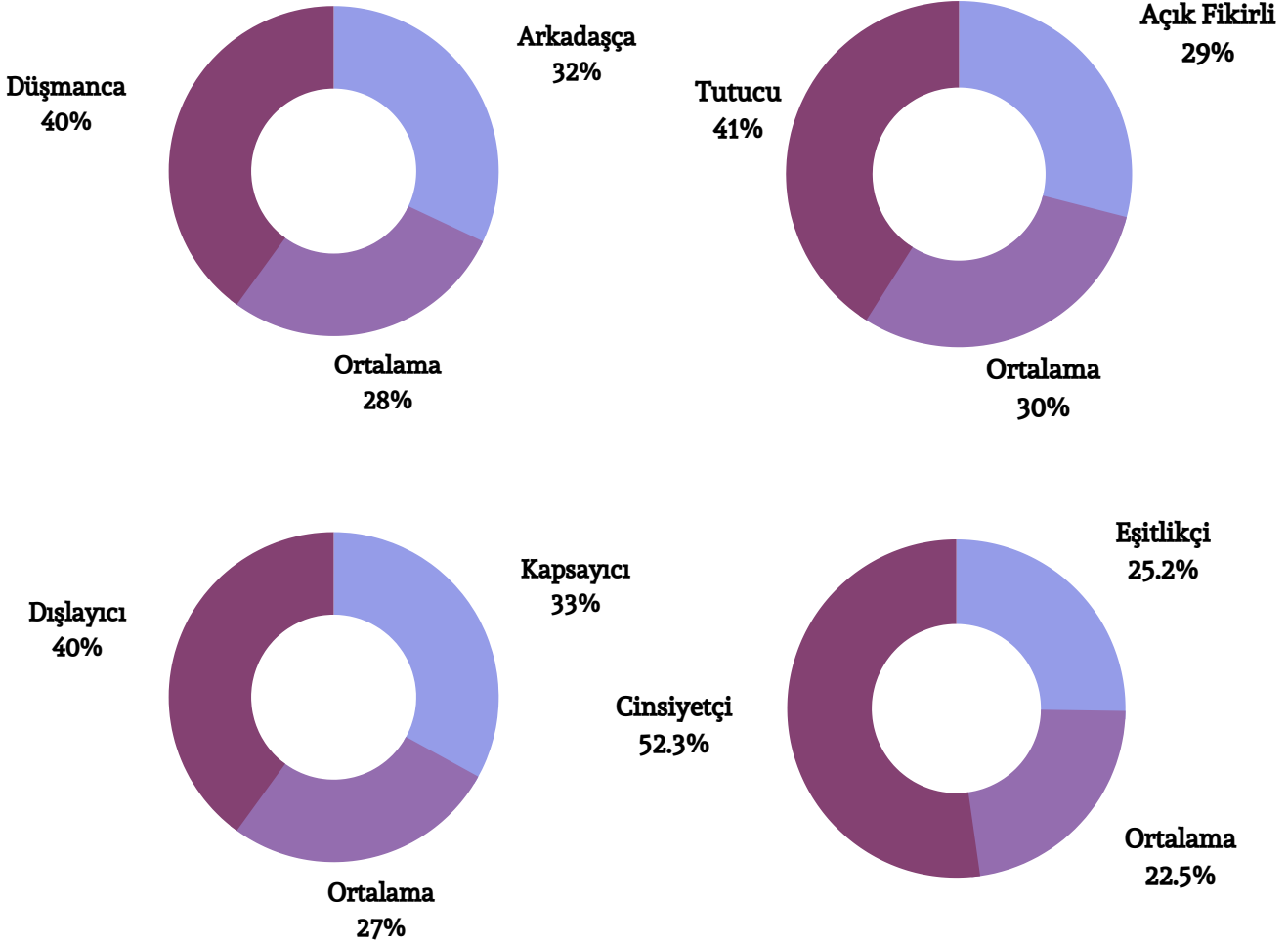
Devlet Üniversiteleri

Vakıf Üniversiteleri

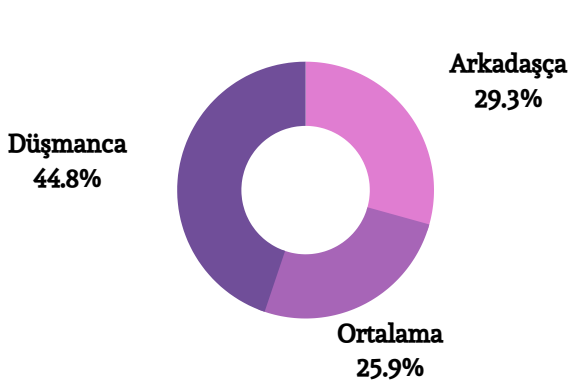
Eğitime devlet üniversitelerinde devam eden LGBTİ+ öğrencilerin %46,5'i, vakıf üniversitelerinde devam eden LGBTİ+ öğrencilerin %30,8'i iletişim sırasında ayrımcılığa maruz bırakıldığını ifade etmiştir.

Bir LGBTİ+ olarak üniversitenizin genel atmosferini değerlendiriniz.

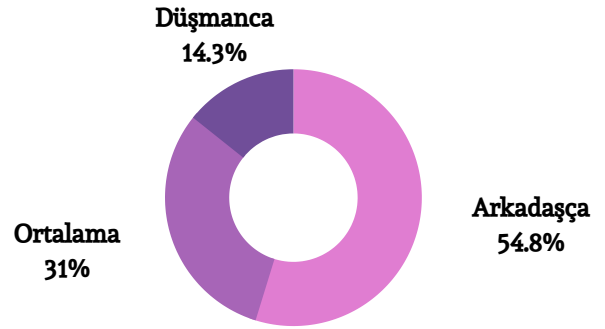

Araştırma kapsamında LGBTİ+ öğrencilerden buldukları üniversitenin LGBTİ+ öğrencilere yönelik atmosferini değerlendirmeleri istenmiştir. LGBTİ+ öğrenciler üniversite atmosferini %32 oranında arkadaşça, %29 oranında açık fikirli, %33 oranında kapsayıcı ve %25,2 oranında toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetir şeklinde nitelendirmiştir.

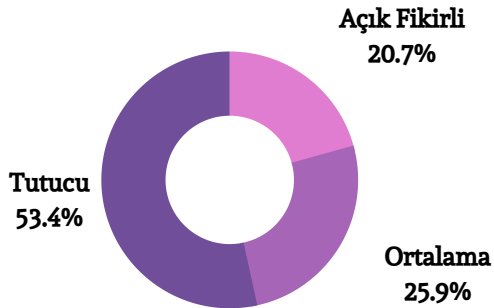
Bir LGBTİ+ olarak üniversitenizin genel atmosferini değerlendiriniz.

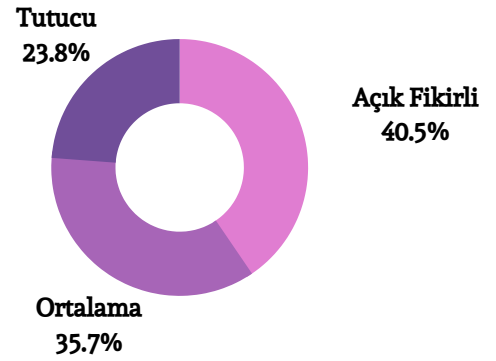
Devlet Üniversiteleri

Vakıf Üniversiteleri

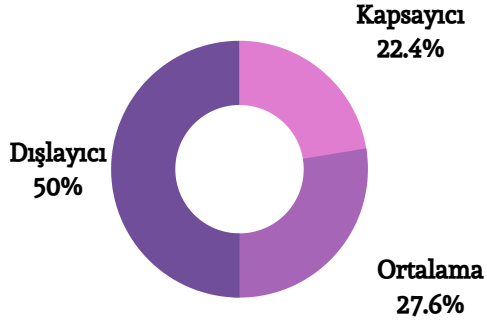

Devlet Üniversiteleri

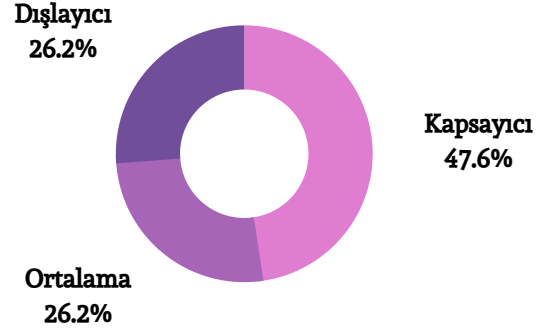

Vakıf Üniversiteleri

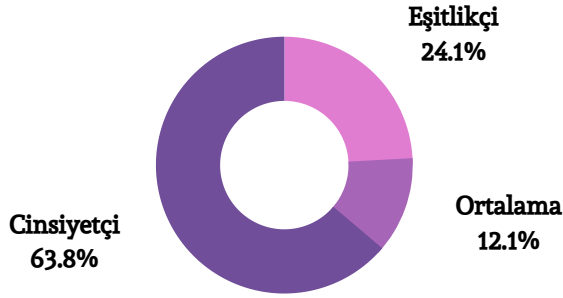
Bir LGBTİ+ olarak üniversitenizin genel atmosferini değerlendiriniz.

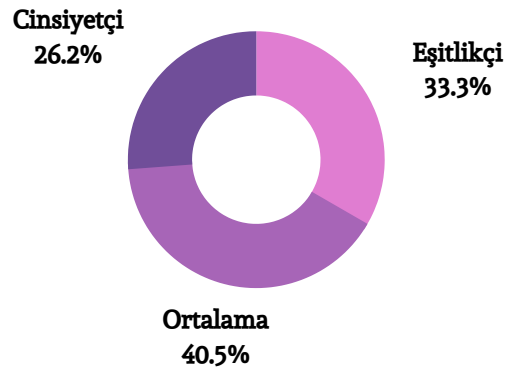
Devlet Üniversiteleri

Vakıf Üniversiteleri

Devlet Üniversiteleri

Vakıf Üniversiteleri

Eğitime devlet üniversitelerinde devam eden LGBTİ+ öğrenciler üniversite atmosferini %29,3 oranında arkadaşça, %20,7 oranında açık fikirli, %22,4 oranında kapsayıcı ve %24,1 oranında toplumsal cinsiyet eşitliğini gösterir şekilde nitelendirmiştir.

Eğitime vakıf üniversitelerinde devam eden LGBTİ+ öğrenciler üniversite atmosferini %54,8 oranında arkadaşça, %40,5 oranında açık fikirli, %47,6 oranında kapsayıcı ve %33,3 oranında toplumsal cinsiyet eşitliğini gösterir şekilde nitelendirmiştir.

Öznelerden Aktarımlar

"2021'de lubunyalar hep bir aradaydı, bence en güzel kısmı buydu. Kötü haberler aldığımız, yıprandığımız ama kötülöklere karşı da hep bir arada durduğumuz bir yıldır. 2021'in başını, yani pandemi kapanmalarının en yoğun olduğu zamanı düşündüğümde aslında sorunlar yine çok benzerdi.

Örgütlenmenin, özellikle lubunya örgütlenmesinin çok zor olduğunu düşünüyorum. Evet, bir arada duruyoruz; ama o bir araya geliş ve bir arada kalma hali kolay sağlanan bir şey değil. Bir yandan öğrencilik devam ederken bir yandan da yaşam hakkı için, en temel haklar için sürekli çabalıyor olmak çok yorucu. Sürekli yıpranırken etrafındakilere iyi gelmeye çalışıyor olmak da yorucu. Daha kendi yaran kanırken arkadaşının yarasını sarmaya çalışıyorsun ve bu yorucu bir şey. Ama bir yandan da en iyi bildiğimiz şey bu. Çok fazla şeye karşı mücadele veriyoruz. En basitinden online (çevrimiçi) eğitim sürecinde haklarımızın gözetilmediği çok oldu.

Erişilebilirlik gibi temel sorunlar vardı bütün öğrenciler için. Tüm bunlar devam ederken lubunyalar olarak yaşama savaşı veriyoruz, en temel haklarımızın mücadelesini veriyoruz. Hem kendi yaşamımız hem arkadaşlarımızın yaşamları için korkuyorum. Pandemiyle beraber LGBTI+'ların yaşamlarına saldırılar arttı, bunda zaten şüphe yok. Daha Kasım ayında yaşıtım bir trans kadının ölüm haberini almıştık, şimdi tekrar böyle bir haber aldık. Belki de bu yüzden çok daha öfkeli bir yerden bakıyorum.

“

**Lubunylarla
geleceğe dair,
birlikte planlar
üretmek beni şu an
hayata bağlayan
şeylerden biri.
Beraber gullüm
yapmak da buna
dahil.**

Şu an hafıza açısından toplulukta çok güçlü birikim olduğunu dŐnmyorum. Buna yönelik hiçbir çaba yok diyemem ama hafıza konusu kendi aramızda gündem ettiğimiz bir Şey. Kafamızda planlar var hem Ege'de hem İzmir'de hem de genel olarak Türkiye'ye dair. Bizden önce neler olmuş, kimler neler yapmıŐ, o dönemlere Őahit olanlardan Şu an harekete yeni yeni katılanlara doğru bir aktarım gerçekleŐsin istiyoruz ve buna yönelik planlamalar yapıyoruz.

Son olarak eklemek istediğim bir Şey var. Lavender'in geçtiğimiz haftalardaki bir toplantısında, toplantının olacağı mekâna henüz geçmemiŐken mekâna paparonlar geldi. Bana çok kötü hissettiren bir deneyimdi, arkadaŐlarıma da kötü hissettirdiğini gözlemledim. Daha sonrasında daha güvende olmak adına birbirimizi haberdar edip başka bir mekâna geçtiğimiz ilk an gerçekten moralim bozdu. Ama yine o toplantıyı aldık, gullmmz yaptık, yeni fikirlerimizi konuŐtuk. Toplantı bittiğinde o paparonların verdiği rahatsızlığa, günün yorgunluğuna rağmen ben çok iyi hissediyordum. Çünkü lubunyalarla bir araya gelmiŐtim, beraber yeni fikirler retmiŐtik, bir Şeyler planlamıŐtik.

Lubunyalarla geleceğe dair, birlikte planlar üretmek beni Şu an hayata bağlayan Şeylerden biri. Beraber gullüm yapmak da buna dahil."

"Bu son yılda üniversite aktivizminde hem birbirimize hem de dış dünyaya karşı görünürlüğümüzün arttığını hissettim. Bana kalırsa bu çok önemli bir kazanım. Özellikle pandemi nedeniyle bir yıl aile evlerinde olmak zorunda kaldıktan sonra görünürlük ve dayanışmanın hızlıca canlanabilmesi lubunyalardaki yalnızlaşma hissini azalttı diye düşünüyorum.

Öte yandan, yurtlardaki transfobi öncekisindeki gibi devam etti, aynı zamanda hocalardan da transfobi ve genel olarak kuirfobi deneyimledim. Okuldaki iç hizmetler, LGBTİQAA+ dayanışmasını resmen taciz ederek toplantıları ve etkinlikleri sıklıkla engellemeye çalıştı. Olduğumuz her yerde bir anda ortaya çıkmaları takip edildiğimizi dahi hissettirdi, güvenlik hissimizi yok eden bir durum oldu.

Üniversitede bir LGBTİQAA+ topluluğu olması bende bir güven hissi oluşturuyor. Başıma bir şey geldiğinde birileri bana yardım edecekmiş ve bunu başıma gelen fobiyi sorgulamadan yapacakmış gibi hissediyorum. Aynı zamanda böyle bir topluluk olması genel olarak kampüste fobiye karşı caydırıcı bir unsur oluyor diye düşünüyorum."

"Bahar döneminde kurulduk ve araya yaz tatili girdi, çok bir şey anlamadık. Biz topluluğun asıl önemini yaz tatilinden sonra görmüş olduk. Özellikle yeni gelen, aile evinden yeni çıkmış lubunyaların Marmara Üniversitesini kazandıktan sonra kendilerini yalnız hissetmediklerini gördük, tanışmadan önce sadece topluluğun varlığının bile onlara güvende hissettirdiği geri bildirimini aldık.

Dayanışma içinde olabilecekleri bir yer olduğunu görmüş oldular. Bu güzel bir duygu. Özellikle Marmara gibi muhafazakâr bir üniversitede. Çünkü 2015-2016'dan sonra 'sol muhalif' psikolojik üstünlüğün kaybedilmesinden -ki Marmara'da zaten ne kadar vardı bu tartışılır- ama özellikle 2016'dan sonraki yoğun baskıcı muhafazakâr dönemden sonra insanların nefes alabilecekleri yerler bulması, yalnız olmadıklarını biliyor olması en önemli şeydi.

Resmi bir topluluk olma sürecine girmedik çünkü olmayacağını biliyorduk ama bunu aklımızdan bile geçirememek bence bir hak ihlalidir.

2022 yılında etkinlikler yapan daha aktif bir topluluk olmayı istiyoruz. Bunlar ilk etapta biraz daha LGBTİ+ 101 gibi etkinlikler olabilir çünkü genç lubunyalar için eğitici olabilecek, parçası oldukları komüniteye dair bir şeyler yapmayı planlıyoruz. Ayrıca ikinci dönem bir CİTÖK kampanyasına dahil olmayı planlıyoruz. KuirMar olarak kesişimselliği önemsiyoruz, toplumsal mücadelenin her alanında var olmaya çalışıyoruz.

“

**Resmi bir topluluk
olma sürecine
girmedik çünkü
olmayacağını
biliyorduk ama
bunu aklımızdan
bile geçirememek
bence bir hak
ihlalidir.**

ÜniKuir sayesinde diğer üniversitelerin LGBTİ+ topluluklarıyla iletişimi sağlayabildik. LGBTİ+ hareketinin tarihi bize şunu gösteriyor: Lubunya beraberken güçlü, lubunya dayanışarak hayatta kalıyor. Bu dayanışmanın sağlanması çok önemliydi çünkü biz yerelde zaten çalışıyoruz ama diğer toplulukların deneyimlerini dinlemeyi, beraber dayanışmayı, bu dayanışmayı büyütmeyi ÜniKuir sağladı. Direkt sahada çalıştıkları, kendileri de aktivist geçmişten geldiği için kendimizi en yakın hissettiğimiz, en rahat iletişim kurabildiğimiz ÜniKuir oldu."

"2021 yılı üniversitemizde LGBTİ+ aktivizminin ve dolayısıyla QueerAnka'nın adeta parladığı bir yıl oldu. Artık kampüslerde toplanamadığımız için baskıların arttığını söyleyebilirim fakat bu kısıtlamalara rağmen topluluğumuz geri adım atmadığı gibi daha önce hiç olmadığı kadar büyük adımlarla ilerledi. Bu süreçte dernek ve toplulukların bize verdikleri destek ve dayanışma gözlerimizi yaşarttı. 2022 yılında resmi bir topluluk olarak bu baskıları ve kısıtlamaları aşmayı hedefliyoruz. Kampüslerde görünürlüğümüzü artırmak ve tüm önelere ulaşmak istiyoruz."

"2021'i düşününce kulüpten başlayıp cinsiyetsiz tuvaletlerin teker teker kapatılmasına kadar birçok kayıp vardı. Ama kazanımlar da vardı ki bunlardan bir tanesi Boğaziçi'ndeki LGBTİ+'ların daha kitlesel bir örgütlenmeye gitmesiydi bence. Bunu sadece kulüp bazında değil, genel olarak LGBTİ+ hareketi için diyorum. Bunun benim için en iyi göstergelerinden bir tanesi mesela Onur Yürüyüşü'ydü.

Onur Yürüyüşü benim şu ana kadar gördüğüm, kampüste gerçekleşen en büyük Onur Yürüyüşlerinden biriydi. Tabii ki bu kadar kalabalık olmasında genel eylemliğin de etkisi vardı; ama şöyle bir açıdan bakınca aslında eylemler o sıralar azalmıştı. Okulun sosyal medya gruplarında LGBTİ+'lara eskiden daha kolay saldırılırdı mesela, artık insanlar öyle kolay kolay her istediğini de yazamıyor. Bunu da bir kazanım olarak görüyorum.

Eylemlerin bir fotoğraf çekilen kısmı var tamam, ama bir de hazırlanılan kısmı var. Örneğin eyleme gelemeyen biri, o hazırlanılan anlarda gelip benimle konuşuyor. Görünmeyeceğini biliyor, daha kapalı bir yer orası. Karşılaşıyor ve dertlerini daha kolay açıklayabiliyorsun gibi hissediyorum. Sürekli eylemlerin olmasının en büyük artısı aslında o eylemler arasındaki boşluklar, daha fazla insanla karşılaşmak. Eylemlerdeki

“

**'Boğaziçi kültürü'
denen şey benim
için -Mehmed
Özkan dönemi
dahil- daha çok
böyle 'kol kırılсын
yen içinde kalsın'
politikası güden,
LGBTİ+'lara kan
kusturup kızılıcık
şerbeti içirtmeye
çalışan bir ortamdı.**

sloganlar karşıya ne kadar geçiyor, bazen şüphe duyuyorum. Ama hiç görmediğim, tanımadığım okula yeni gelmiş lubunyalarla karşılaşmak, eylemler sayesinde daha kolay oldu.

Tüm Türkiye'nin Boğaziçi gibi olması söylemine gelince... Umarım tüm Türkiye, Boğaziçi olmaz. En azından 2021 senesine kadar 'Boğaziçi kültürü' denen şey benim için - Mehmed Özkan dönemi dahil- daha çok böyle "kol kırılınsın yen içinde kalsın" politikası güden, LGBTİ+'lara kan kusturup kızılılık şerbeti içirtmeye çalışan bir ortamdı.

Umarım Türkiye, Boğaziçi gibi olmaz, olursa yandık çünkü. Şu an Türkiye'de LGBTİ+'lara kan kusturanlar yarın öbür gün gelip önümüzde 'Biz size şunları yapmadık' deme hakkına sahip olacaklardır o zaman. Çünkü biz bunu burada yaşıyoruz bol bol, zamanında okula etkinliklerimize paparon sokturan öğrenci dekanları hiçbir şey yapmamışlar gibi 'Biz bunları yapmadık' diyebiliyor şu anda.

2022 yılına gelince de kimseye boş umutlar vermek istemem açıkçası. 'Boğaziçi aman çok güzel' diyebilecek durumda değilim, kür olacak böylesi. Okula yeni gelecek lubunyalara gerçeklere hazır gelmelidirler. Kafalarında kurulmaya çalışılan 'Boğaziçi kültürü' denen şeyin yalan olduğunu, öyle bir şey olmadığını bilerek gelmeleri gerek. Belki biraz şöyle bir motivasyon olabilir, burada bir şeyler değiştirmek, yıkmak, bir şeyler kurmak için gelebilir yeni gelenler. Boğaziçi Üniversitesi Rektörlüğü etrafındaki sistemsiz mekanizmaları değil de üniversitede sosyal olarak var olan bazı yapıları yıkmak için gelebilirler."

"Okuduğum üniversite LGBTİQA+fobinin ve kadın düşmanlığının kalesi gibiydi. 2021 yazında bir gün aynı okulda okuduğum ama tanımadığım, şimdilerdeyse en yakınım, dostum, yoldaşım olan birinden bir mesaj aldım. Beni ve mücadelemi sosyal medyadan tanıdığını, birlikte okulda bir kuir topluluk kurmak için bir şeyler yapıp yapamayacağımızı sordu.

Birbirini hiç tanımayan iki kişi olarak kurulmasına ve faaliyetlerine öncülük ettiğimiz Kuir AYBÜ şimdi neredeyse 50 kişiden oluşan kocaman ve güçlü bir topluluk. Bütün kampüslerimizde dayanışmayı güçlendiriyor; homofobiye, transfobiye, kadın düşmanlığına geçit vermiyoruz. Çevre üniversitelerle sürekli iletişim halinde olup hem topluluklarımız arasındaki dayanışmayı büyütüyor hem de çalışmalarımızı genişletiyoruz.

Kuir AYBÜ henüz toplanmadan önce Ankara Onur Yürüyüşü'nde işkenceyle gözaltına alınmamın ve KYK kredimin kesilmesinin ardından benimle dayanışma kurmasını beklediğim birçok sınıf arkadaşım, devletin trans özneleri radikalleştirme ve terörize etme kampanyasının bir sonucu olarak bana sırtını dönmüştü. Bu yalnızlaştırılma politikasının ardından psikolojik olarak çok yıprandığımdan bir süre okula devam edemedim. Ancak Kuir AYBÜ'nün kurulduğunu görmek, her aşamasında aktif olarak rol almak beni hiç olmadığı kadar güçlü biri yaptı. Senenin ortasında okulumda tek başıma verdiğim mücadeleyi şimdi onlarca lubunyayla omuz omuza veriyorum."

"2021 yılının başında gerçekleşen Boğaziçi eylemleriyle birlikte bence bir üniversitede LGBTİ+ örgütünün olmasının önemi arttı. O dönem okullar online (çevrimiçi) devam ettiği için daha önce bizi duymamış insanların bize ulaşmasıyla etkileşimimizin ne kadar çok arttığını gördük. Dayanışmak için çok fazla mesaj, çok fazla geri dönüt aldık. İstanbul Sözleşmesi'nin iptaliyle birlikte düşünüldüğünde, bu iki olay üniversitelerdeki topluluklara bir alan sağladı.

Daha önce bizim aramızda bilinen topluluklar, ulusal olarak bir gündem haline geldi. LGBTİ+'lar manşet oldu. Tabii ki bir sürü kötü yansıması da oldu, keşke bu şekilde olmasaydı; ama bir ses duyurma alanı sağlanmış oldu.

İTÜ'de güz dönemi başlangıcında insanların kulüplere kaydolabildiği topluluklar şenliği oluyor. Pandeminin başından beri kuirlerin böylesi bir kulübe, güvenli alana ve örgütlenmeye öyle ihtiyaçları varmış demek ki biz stant açtığımızda daha önce hiç almadığımız kadar kayıt aldık. Etkinliklerimize de hiç olmadığı kadar insan gelmeye başladı.

Bu sene aslında İTÜ'de sorunsuz diyebileceğimiz bir sene geçirdik. Etkinlik izinleri konusunda çok zorluk yaşadığımız bir sene olmadı. Kulüpler şenliğinde rektör gelip bizimle konuştu,

“

Pandeminin başından beri kuirlerin böylesi bir kulübe, güvenli alana ve örgütlenmeye öyle ihtiyaçları varmış demek ki biz stant açtığımızda daha önce hiç almadığımız kadar kayıt aldık.

tabii sonra diğer kulüpler gibi bizle fotoğraf çektirecekken yanımızda ayrıldı. Bu küçük gözükten kazanımlarla aslında insanların 'Cins Arı neden burada?' diye sormadığı; daha çok destek olduğu, alıştığı bir sene oldu. Okulda böyle bir kulübün neden var olduğunu insanlar anlamış oldular, o yüzden iyi sayılabilecek bir seneydi bence. Ayrıca 2022'de, Ankara yasaklarından sonra yapılan, İstanbullu öğrenci topluluklarının elinden çıkan Onur Haftası'nı tekrar yapmak istiyoruz.

Son olarak şunu eklemek isterim, bunu şu an ÜniKuirle konuştuğum için demiyorum asla: Ben üniversiteye 2018 girişliyim, girdiğimden beri bir sürü örgütün ismini duydum ama hiçbiri spesifik olarak öğrenci örgütlenmeleri değildi. Hiçbiri ÜniKuir kadar bize ulaşıp bizim ne dediğimizi dinlemedi. Bizim için ÜniKuir'in erişilebilirliği diğer örgütlerden çok daha fazla. İletişim ağları kurmak açısından da güz kampı da dahil diğer topluluklarla iletişimimiz kat kat arttı. Bir sorunumuz olduğunda, bir şeye ihtiyacımız olduğunda ilk nereye soracağımızı biliyoruz. Güvenebileceğimiz bir örgüt olması iyi hissettiriyor."

"Bizimki öğrenci sayısı düşük, yeni bir üniversite olduğu için örgütlenme aşırı derecede az. Birçok lubunya üniversiteye gitmeden önce o okulda LGBTİQ+ bir topluluk var mı diye bakar. Ben de bakmıştım tercih döneminde ve bulabildiğim en yakın topluluk Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Kulübü'ydü. Doğrudan bir LGBTİQ+ örgütlenmesinin olmamasının, görünür LGBTİQ+ kişilerin sayısının az oluşunun var olan LGBTİQ+fobiye homofobiyi düşükmüş gibi gösterdiğini düşünüyorum.

Bu konuda bir görünmezlik var. Ama en bilineni, okuldan bir akademisyenin medyada yer bulmuş homofobik söylemleri. Okul içinde de buna karşı bir tepki oluştu. Hatta Almanya tarafında da bu akademisyene karşı bir tepki var. Bütün bölümlerin Almanya'da partner üniversitelerle çift diploma ve hibe anlaşmaları olmasına rağmen bu akademisyenin olduğu bölümün böyle bir anlaşması yok çünkü partner üniversite bu kişi görevde olduğu sürece anlaşmayı yenilemeyeceğini belirtmiş durumda. Çift diploma, pek çok öğrencinin tercih sebeplerinden biri olmasına rağmen üniversite yönetimi bu akademisyeni koruyor.

Ayrıca LGBTİQ+'larla ilgili çalıştıklarında Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Kulübü de Sağlık, Kültür ve Spor Daire Başkanlığı (SKS) tarafından engellenmeye çalışılıyor. Kulübün logosunda bulunan minicik gökkuşağına bile karşılar. Üniversitede yoğun bir LGBTİQ+fobi var ama bu görünmez bir durumda, görünür örgütlenme çok düşük düzeyde kalıyor."

Kadir Has Üniversitesi Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Kulübü (KHAS+) üyelerinden biri

"Doğrusu, 2021'de bulunduğum üniversitede LGBTİQA+ aktivizmi açısından çok bir kazanım gözlemlediğimi söyleyemem. Her ne kadar umutsuzluğa kapılmayı doğru bulmasam da pandemi, üniversite içerisinde çoğu topluluğu etkilediği kadar kampüsteki LGBTİQA+ kulübünün etkinliklerini de sekteye uğrattı. Gerek emek veren arkadaşların bireysel yorgunlukları gerek geçirdiğimiz zor zamanların yansıması aktivizmi de etkiledi diye düşünüyorum. Her ne kadar kampüsteki lubunyalara hevesli ve enerjik olduğunu gözlemlesem de örgütlü bir hareket ve motivasyondan söz etmek çok mümkün görünmüyor.

Üniversite yönetimi resmi bir LGBTİQA+ kulübünü nispeten desteklese de bu destek ancak onların gözetimi ve onayı çerçevesinde sürdürülüyor. Bu da aslında çoğu etkinliğin, yönetimin onayı doğrultusunda süzgeçten geçerek yapılmasına neden oluyor.

Bu yüzden topluluğun etkinlikleri ve kitlesinin politize olması da bir noktada bastırılmış oluyor diyebilirim. Yine de okulda resmi ve görünür bir lubunya kulübünün olması çok değerli bir şey. Zamanında ben ilk üniversiteye başladığımda nasıl bana güven verdiyse şimdi de okula yeni gelen lubunyalara benzer bir güven sağladığını umuyorum."

Üniversite yönetimi resmi bir LGBTİQA+ kulübünü nispeten desteklese de bu destek ancak onların gözetimi ve onayı çerçevesinde sürdürülüyor. Bu da aslında çoğu etkinliğin, yönetimin onayı doğrultusunda süzgeçten geçerek yapılmasına neden oluyor.

"Topluluğa girdiğim 2019 yılından beri sürekli yasaklar ve bürokratik-politik engeller ile karşılaşıldığını duydum. Burası resmi bir öğrenci topluluğu ancak dışarıda gördüğümüz heteroseksist toplumun dayattığı dışlamayla topluluk bazında da karşılaştıımızdan, resmiyet sadece kâğıt üstünde gibi görünüyordu. Kuir Araştırmaları Topluluğu'nun en olağan haklarından biri olan stant açma hakkı bile yönetim tarafından gasp ediliyordu. Ancak bilindiği üzere hiçbir şey sonsuza kadar sürmez.

2021 güz eğitimine yüz yüze başladık ve dönem başlamadan hemen önce tıpkı diğer resmî topluluklar gibi stant kurmaya gittik. Var olmayan bir yasakla, ölkücülerle ve güvenlikle, toplulukta görev alan kişilerin gözü korkutulmaya çalışılsa da artık yeter denen noktada güvenlik şefi ve Sağlık, Kültür ve Spor Daire Başkanlığı (SKS) görevlileri 'cis'lerin arasından stant açılabilieceğine dair haber vermek için geldiler.

Stant açma mücadelesi üç gün sürdü ancak bu, üç günlük bir mücadele değil. 2017'den beri sürekli bir şekilde baltalanmaya çalışılan bir topluluğun kazanımı. Ne bu beş yılda ne de o uzun üç günde topluluğun hiçbir ferdi yılmadı ve stant açma hakkını savundu, topluluğun da diğer resmî topluluklar arasındaki yerini tekrardan almasını sağladık diyebilirim.

“

Stant açma mücadelesi üç gün sürdü ancak bu, üç günlük bir mücadele değil. 2017'den beri sürekli bir şekilde baltalanmaya çalışılan bir topluluğun kazanımı.

Birkaç ay öncesine kadar yönetim tarafından dışlanan bir toplulukken, Kuir Araştırmaları Topluluğu Öğrenci Etkinlik Komisyonu'na seçilen üç topluluktan biri oldu. Topluluk üzerinden LGBTİ+ aktivizmini yürüten özneleri geren güvenlikler, artık bu öğrencileri kollamak için orada olduklarını hatırlayıp ılımlı yaklaşmaya başladılar. Gökkuşağı bayrağı çevresinde çember oluşturup oturmak korkutucu bir aktiviteyken okulun salonlarında etkinlikler yapıp kapıları Pride bayraklarıyla donatır olduk.

Bu gibi örnekleri vererek 2021 yılının Hacettepe özelinde LGBTİ+ aktivizmi için verimli bir yıl olduğunu söyleyebilirim. İsmimin de ima ettiği gibi topluluklar bir araya gelmek için varlar. Bir özne olarak kendime açılma sürecimde yakın iki arkadaşım bana yardımcı olurken, çevreye açılmam konusunda üniversitenin LGBTİ+ topluluğunun yardımlarını hiçbir şekilde yok sayamam. Özellikle baskıcı bir toplumda kendimiz olmak bir suç unsuru gibi görünürken LGBTİ+'larla çalışın bir toplulukta yer almak toplumun baskısından birkaç saatliğine de olsa serbest kalmamı sağlıyor."

**LGBTi+ Öğrenci
Toplulukları**

Ankara Üniversitesi

Ankara Üniversitesi Türkiye’de köklü tarihi olan üniversitelerden biridir ve öğrencilerin siyasi katılımı üniversite bünyesinde her zaman aktif olmuştur. Bununla beraber son yıllarda üniversitede artan güvenlik politikaları ile üniversite yönetiminin keyfi uygulamaları, yönetimce makbul görülmeyen görüşlerin görünürlüğüne azaltmaya yönelik bir gayret içinde devam etmektedir. Ankara Üniversitesi mensubu tüm LGBTİ+’lara açık olan Ankara Üniversitesi Queer Araştırmaları Topluluğu (Queer Anka) üniversitedeki LGBTİ+ aktivizminin yürütüldüğü öğrenci topluluğudur. Queer Anka resmi statüye sahip olmayan bir topluluk olarak etkinliklerini ve buluşmalarını kampüs dışında yapmak durumunda kalmakta, üniversitenin fiziki alanlarından üniversite yönetimi tarafından uzaklaştırılmaya çalışılmaktadır. Bununla beraber resmiyet başvurusu topluluğun 2022 hedefleri arasındadır. Üniversitenin tek bir kampüsü bulunmamaktadır ve fakülteler ile bölümler Ankara’nın muhtelif yerlerindedir. Bu mekânsal bölünmüşlük kimi zamanlarda problemler yaratsa da her bir fakülte’deki öğrencilerin kendilerine dair özgü bir hafıza geliştirip daha mikro ölçeklerde çalışmalar yapmasına olanak sağlamaktadır. Kampüsler özelinde faaliyet gösteren ve kesişimsel feminist bir perspektifle doğrudan öznel katılımıyla LGBTİ+ politikası yürüten Mülkiye Kadın ve LGBTİ+ Dayanışması ile Cebeci Feminist Topluluğu, bu kampüslerde öğrenimlerine devam eden LGBTİ+’ların aktivizm faaliyetlerini sürdürmek için örgütlendikleri topluluklardandır.

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nde faaliyet gösteren Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi LGBTİQA+ Topluluğu (Kuir AYBÜ) 2021 yazında kuruldu. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nin kampüs yapısının bölünmüşlüğü nedeniyle tüm kampüslerde örgütlenmeyi, iletişimi devamlı kılmayı ve tüm kampüslerde LGBTİ+ görünürlüğünü artırmayı hedefleyen Kuir AYBÜ, üniversitedeki her bir LGBTİ+ öznenin kendini dayanışma içinde hissedebileceği güvenli bir alan kurma motivasyonuna sahip bir topluluktur. Üniversite yönetiminin ötekileştirici ve ayrımcı faaliyetlerine karşı eylemselliklerini sürdüren topluluk aynı zamanda reaktif olmayan düzenli etkinlikler de çıkarmaktadır. Resmi bir topluluk olmayan Kuir AYBÜ'nün güncel olarak böyle bir ajandası da bulunmamakta, resmi olmamasını mobilizasyon kapasitesini artıran bir etmen olarak değerlendirmektedir. Üniversitede CTS birimi kurulması için çalışmalar sürdüren topluluk, vegan aktivizm, emek politikaları, göçmenlik gibi alanlarda da kesişimselliği önemsemektedir.

Başkent Üniversitesi

Başkent Üniversitesi Özgür Fikirler Topluluğu (Başkent Queer) üniversite bünyesinde 2021 yılında kurulmuş olan LGBTİ+ öz örgütlenmesidir. Üniversite yönetimi tarafından daha önce resmi olarak tanınmış bir topluluğun var olmasına rağmen artık herhangi bir faaliyette bulunmamasından hareketle Başkent Üniversiteli LGBTİ+'lar tarafından üniversitedeki tüm LGBTİ+'lara güvenli alanlar sağlamayı amaçlayan ve bu amaç doğrultusunda hem bilgilendirici etkinlikler ile LGBTİ+'ları bir araya getirip hem de LGBTİ+'ların sosyalleşebilecekleri etkinlikler düzenlemeyi hedeflemektedir.

Bilkent Üniversitesi

Bilkent Üniversitesi Renkli Düşün Kulübü, üniversitede resmi olarak faaliyetlerini sürdüren LGBTQIA+ öğrenci topluluğudur. Üniversite kampüsünde etkinliklerini gerçekleştiren topluluğun etkinliklerine üniversite öğrencilerinden katılım sağlanmakta; kulüp, etkinliklerini kesişimsel bir çizgiden yürütmektedir. “LGBTİ+ hakları insan haklarıdır” ifadesinin altını özellikle çizen Renkli Düşün, Bilkent Üniversitesi’nde bulunan diğer öğrenci topluluklarıyla birlikte bilgilendirici etkinlikler organize etmekte, LGBTİ+ aktivizminin bazı küçük alanlara sıkıştırılmasına karşı çıkıp aktivizm alanına bütüncül yaklaşımı öncelemektedir. Bilgilendirici etkinliklerin yanı sıra LGBTİ+’ların güvenli şekilde sosyalleşip kişisel deneyimlerini birbiriyle paylaşabildikleri etkinlik türlerini de düzenlemektedir. Bilkent Üniversitesi öğrenci faaliyetleri düzenlemeleri gereği, tüm Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin almakla yükümlü oldukları GE kodlu dersler kapsamında öğrencilerin katıldıkları kulüp etkinliklerinden krediler toplaması ve bu sayede belirli bir krediye ulaşarak dersleri geçmeleri gerekmektedir. Güncel durumda bunun ön koşulu etkinliklerin İngilizce dilinde gerçekleşmesidir. Renkli Düşün bilgi aktarımının ağırlıkta olduğu ve diğer kulüplerle ortak düzenledikleri durumlarda zaman zaman İngilizce dilinde etkinlik düzenliyor olmakla beraber, LGBTİ+’ların deneyimlerini paylaşmalarına odaklanan etkinliklerde kredili etkinlik hakkından feragat ederek öznelerin kendilerini rahat ve güvende hissedebilecekleri alanları kurmayı öncelemektedir.

Hacettepe Üniversitesi

Hacettepe Üniversitesi Kuir Araştırmaları Topluluğu (Hacettepe Kuir / QueerDeer) Ankara'da bir devlet üniversitesinde bulunan ve resmi tanınırlığı olan tek LGBTİ+ öğrenci topluluğudur. Topluluk, üniversite yönetimince yöneltilen baskı ve yıldırma politikalarıyla mücadele ederken aynı zamanda tüm Hacettepe Üniversitesi öğrencileri için güvenli bir örgütlenme alanı sağlamayı ve Hacettepe bileşenlerini ayrımcılık ve nefrete karşı bilinçlendirmeyi hedeflemektedir. Resmi statüsü olmasına rağmen senelerdir topluluk oryantasyonlarında ve üniversitenin tanıtımlarında üniversite yönetimince sansüre ve engellemelere maruz kalan Hacettepe Kuir, 2021 Güz Döneminde uzunca süredir engellenmekte olan oryantasyon standını kurmuş, yasal haklarını savunmuş ve standın kaldırılmasına izin vermeyerek bürokratik bir kazanım elde etmiştir. Hacettepe Kuir gerek kampüs içerisinde gerekse Ankara'nın muhtelif yerlerinde bilgilendirici etkinliklerini sürdürmekle beraber, parti gibi organizasyonlarla da LGBTİ+'lara eğlenebilecekleri güvenli ortam sağlamaya çalışmaktadır.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi

ODTÜ'de bulunan ODTÜ LGBTİQAA+ Dayanışması, 1996 senesinden beri ODTÜ'de faaliyet gösteren ve resmi tanınırlığı olmayan bir öğrenci topluluğudur. ODTÜ'nün öğrenci hareketleriyle harmanlanmış üniversite geleneği içerisinde uzunca zamandır kendine yer edinmiş, ODTÜ kimliğinin temel yapı taşlarından biri olmuştur. ODTÜ LGBTİQAA+ Dayanışması gerek kampüs içinde gerekse kampüs dışında pek çok etkinlik düzenlemekte, LGBTİQAA+'lara güvenli ve nefretten arındırılmış bir aktivizm alanı sağlamayı hedeflemektedir. Gerek yurt içinde gerekse uluslararası alanda görünürlüğü yüksek olan topluluğun her sene ODTÜ kampüsü içerisinde gerçekleştirdiği ODTÜ Onur Yürüyüşü senelerdir üniversite yönetimince yasaklanmaya çalışılmakta, kampüse giren kolluk kuvvetleri vasıtasıyla öğrencilerin temel hakları engellenmektedir. 2019 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi kampüsünde gerçekleştirilmek istenen 9. ODTÜ Onur Yürüyüşü, kolluk kuvvetleri tarafından Ankara Valiliği'nin yasak kararı gerekçe gösterilerek engellenmiş, böylece anayasal haklarını kullanmak isteyen LGBTİ+'ların bu haklarını kullanmalarına engel olunmuştur[2]. Gerekçe olarak sunulan Ankara Valiliği'nin yasaklama kararının İdare Mahkemesince hukuka uygun görülmediği için iptal edildiğini de not etmek gerekir. Yürüyüşe katılanlar ve düzenleyenler hapis istemiyle yargılanmışlardır ve iki seneden uzun süren yargılama sürecinin

Orta Doğu Teknik Üniversitesi

sonunda beraat etmişlerdir. Ankara 39. Asliye Ceza Mahkemesi beraat kararının gerekçesinde “soyut kamu düzeni ve kamu güvenliği tehlikesine dayanarak toplantı ve gösteri yürüyüşü yasaklanmamalı” denilmiş, Onur Yürüyüşü yapmanın LGBTİ+’ların yasal hakkı olduğunu tespit etmiştir[3]. Her ne kadar yürüyüşten iki sene sonra böyle bir mahkeme kararı çıkmış olsa da mevcut durumda 2019 ODTÜ Onur Yürüyüşü’nün gerçekleşmesi engellendiği gibi gözaltı işleminden başlayarak yargı işleminin kendisi caydırıcı bir etmen olarak kullanılmaya çalışılmıştır. Bu durum, ilerleyen kısımlarda “Türkiye’deki LGBTİ+ Örgütlerinin Yaşadığı Temel Sorunlar” başlığında değinilen mülki idare kararlarının hakları kullanmaktan caydırma amaçlı araçsallaştırılmasına örnek olarak verilebilir.

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi'ne mensup LGBTİ+ öğrencilerce kurulma aşamasında olan topluluğun kurulması için gerekli ilk adımlar, öznelerin müracaatı ile ÜniKuir Derneği'nden talep ettikleri örgütlenme danışmanlığı kapsamında atılmış, böylece bir topluluk teşekkül etmiştir. Örgütlenme çalışmalarına bir sonraki dönemde devam edeceklerini bildiren TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversiteli LGBTİ+ öğrenciler üniversitelerinde hiçbir LGBTİ+ öznenin yalnız hissetmemesini önemsemekte, dayanışma ruhunu örgütlenmelerinin temel unsurlarından biri yapmayı hedeflemektedirler.

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi'nden LGBTİ+ öğrencilerce kurulan Aydın Adnan Menderes Üniversitesi LGBTİQA+ Dayanışma Ağı (Kuir ADÜ) 2021 yılında üniversite özelinde aktivizm yürütmek amacıyla kuruldu. Çalışmalarını kesişimsel bir çerçevede sürdüren Kuir ADÜ, Aydın LGBTİ+ Dayanışması ile de sürekli ve erişilebilir bir dayanışma içerisinde olup, Aydın şehrindeki LGBTİ+ eylemlerine katılmakta, sokak aktivizminin de kendileri için önemli olduğunu vurgulamaktadırlar. Gerek şehirde gerekse üniversite kampüsünde LGBTİQA+ görünürlüğünü artırmayı ve bu sayede LGBTİQA+ öznelerin kendilerini iyi ve güvende hissetmelerini sağlamayı amaçlayan topluluk, bunu hem sosyal medya üzerinden dijital metotlarla gerçekleştiriyor hem de üniversitenin çeşitli yerlerine yapıştırdıkları stickerlar vasıtasıyla LGBTİQA+'ların topluluğa erişmesini sağlamaya çalışıyor. Kuruluş aşamasında ÜniKuir Derneği'nden örgütlenme danışmanlığı talep eden topluluk, diğer LGBTİ+ örgütlenmelerinin deneyimlerinden kendine pay çıkarmış, bu sayede hızla genişleyip kendi dayanışma ağlarını kurmayı başarmıştır. Bilgilendirici etkinliklerin yanı sıra topluluk üyesi olan LGBTİQA+'ların birbirlerinin iyi olma halleri hakkında birbirleriyle dertleşebildikleri, konuşarak birbirlerini güçlendirmelerine imkân tanıyan etkinlikler düzenlemeyi önemsemektedirler.

Bahçeşehir Üniversitesi

Bahçeşehir Üniversitesi Renkli Çatı Kulübü, Bahçeşehir Üniversitesi bünyesinde faaliyetlerini resmi olarak tanınır şekilde sürdüren bir öğrenci kulübüdür. Kulüp kampüs içerisinde LGBTİQ+'ların yaşadığı kazanımları ve sorunları gündem eder, LGBTİQ+ kimliğini münferit bir kimlikten ziyade pek çok farklı kimlik ve aidiyetle beraber kesişimsel olarak var olan bir alan olarak görür. Bu bağlamda insan hakları, hayvan hakları, nöroçeşitlilik, hukuki çalışmalar, transfeminizm gibi konularda bilgilendirici etkinlikler düzenlerken aynı zamanda film gösterimleri, sohbet etkinlikleri gibi etkinlikler de organize ederek Bahçeşehir Üniversitesi mensubu LGBTİQ+'ların birbirleriyle iletişim halinde oldukları bir dayanışma ağını sürdürmeyi hedefler.

Bilgi Üniversitesi

Bilgi Üniversitesi Gökkuşuğu Kulübü Türkiye'nin en eski resmi LGBTQIA+ topluluklarından biridir, ilk kez 2007 yılında resmi olarak kurulmuştur. Bilgi Üniversitesi'nde bulunan fikir kulüplerinden biri olarak tanımlanan kulüp, kampüs içerisinde LGBTQIA+ üniversite mensuplarının bir araya gelip birbirleriyle düşüncelerini paylaştıkları, bunu yaparken de sosyal etkinlikleri de ihmal etmeyen bir kulüptür. Kulüp faaliyetlerini üniversite bünyesinde resmi olarak sürdürürken aynı zamanda fikir kulübü olarak tanımlanmasının kendisine sağladığı alanla birlikte kesişimsel bir perspektifle ülke gündemine ve genel LGBTQIA+ politikasına yönelik söylem ve siyaset üretmektedir.

Boğaziçi Üniversitesi

Boğaziçi Üniversitesi'nde LGBTİA+ örgütlenmesinin 1990'lara uzanan bir tarihi vardır. Kampüste varlığını ve görünürlüğünü uzun yıllardır devam ettirmekte olan LGBTİA+'lar 2014 yılında siyasi bir kazanım elde etmişler ve üniversite yönetimi tarafından resmi olarak tanınarak üniversite öğrenci faaliyetleri prosedürleri gereği aday kulüp statüsüne geçirilmişlerdir. Normal şartlarda yönetmeliklerde iki sene olarak öngörülen aday kulüplük statüsü 2016 yılında hem rektör atama usullerinin değişmesi ve bu doğrultuda gerçekleşen rektör ataması sonrası göreve gelen yeni yönetimin oyalama taktikleriyle sürekli ertelenmiştir [4]. Bunun bir sonucu olarak 2021 yılının başında değişen yeni yönetim, kulübün adaylık statüsüne son verildiğini Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı eliyle duyurmuş, Boğaziçi Üniversitesi LGBTİA+ Çalışmaları Kulübü'nün resmi tanınırlığına son vermiştir. Resmi statüye son verilmesi Boğaziçi Üniversitesi'ndeki örgütlü LGBTİA+ aktivizmini sonlandırmamış, aksine daha da güçlü ve kitlesel şekilde kendini var etmesine ortam hazırlamıştır. BÜLGBTİA+ Boğaziçi Üniversitesi'ni özgürlüklerin yaşandığı bir fanus olarak görme fantezisine karşı çıkararak üniversitede LGBTİA+'lara yönelik yapılan ayrımcılığın görünmez kılınmasıyla mücadele etmektedir. Söz konusu LGBTİA+'lar olduğu zaman gerek muktedirlerin gerekse muhalif kesimin sözde kazanımlar uğruna gözden çıkarma konusunda rahat davranmalarına karşın BÜLGBTİA+

Boğaziçi Üniversitesi

kendi politikasını Türkiye gerçeklikleri çerçevesinde belirlemiştir. Türkiye’de bulunan LGBTİA+’ların tek bir kimliğe sahip kişilerden oluşmayan büyük bir komünite olduğunun altını çizen BÜLGBTİA+, sorunlara bütüncül yaklaşmayı ve Türkiye’de yaşanan bütün problemler hakkında LGBTİA+’ların sözünü söylemelerine alan sağlamayı amaçlayan kesişimsel bir yaklaşım belirlemiştir.

Galatasaray Üniversitesi

Galatasaray Üniversitesi Kuir Çalışmalar Topluluğu (Lion Queer) Galatasaray Üniversitesi yönetimi tarafından resmi olarak tanınan ve faaliyetlerini Galatasaray Üniversitesi'nde sürdüren bir öğrenci kulübüdür. Türkiye ve Fransa hükümetleri arasında imzalanan bir anlaşma ile kurulmuş olan Galatasaray Üniversitesi'nin mevzuattaki özel statüsü nedeniyle üniversitede insan hakları konusunda Türkiye'deki genel görünümünden daha ılımlı bir ortamın olduğu söylenebilir de son zamanlarda Türkiye'deki siyasi iktidarın Galatasaray Üniversitesi'ne de diğer üniversitelere uyguladığı baskıları uygulamaya başladığı söylenebilir. Dayanışmayı temel hedeflerinden belirlemiş olan kulüp, hem üniversite içinde hem üniversite dışında kamuoyunu LGBTİ+ hakları konusunda bilinçlendirmenin yanı sıra üniversitedeki LGBTİ+'ların birbirlerinden öğrenebilecekleri bir ortam sağlamayı amaçlamaktadır. Bunun yanı sıra üniversitenin kulüp dışındaki alanlarını da LGBTİ+ öğrenciler için güvenli kılmak konusunda çalışmalar yürüten Lion Queer, öğretim elemanlarına LGBTİ+ kapsayıcılık konusunda bilgilendirmeler yapmakta, bu konuda hem öğrencileri hem akademik personeli daha duyarlı olmaya davet etmektedir.

İstanbul Kùltür Üniversitesi

İstanbul Kùltür Üniversitesi LGBTİ+ Topluluğu (iKuir) üniversitenin fiziksel şartlarından dolayı örgütlenmeleri daha kapalı bir grup olarak sürdürmekte, üyelerinin hem diğer öğrencilerden kaynaklanabilecek her çeşit fobiden hem de üniversite yönetiminin gerçekleştirebileceği bürokratik fobiden güvenliklerini sağlamayı amaçlamaktadır. Öznelerin birbirleriyle dayanıştığı, iyi olma halleri hakkında birbirlerini gözettikleri bunun yanında da dışarıya kapalı etkinlikler ile LGBTİ+ aktivizmi alanında kendi bilgi dağarcıklarını sürekli geliştirdikleri bir topluluk olarak varlığını sürdürmektedir.

İstanbul Teknik Üniversitesi

İstanbul Teknik Üniversitesi Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Kulübü (İTÜ Cins Arı) İTÜ'de üniversite yönetimince tanınan resmi bir öğrenci kulübüdür. İTÜ'de faaliyetlerini sürdüren topluluk diğer üniversitelerde bulunan LGBTİ+'larla da devamlı bir dayanışma halini sürdürür, İstanbul'daki aktivizm alanında yüksek bir erişilebilirlik içinde dayanışma yürütür. İstanbul şehrinin özel koşulları içerisinde şehrin tamamını kapsayan bir bütünsellik içinde aktivizmini devam ettirir.

Kadir Has Üniversitesi

Kadir Has Üniversitesi Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Kulübü (KHAS+) Kadir Has Üniversitesi yönetimi olarak resmi olarak tanınan bir öğrenci kulübüdür. Kulüp üniversite içinde LGBTİ+ öznelerin örgütlenebilecekleri, etkinlikler düzenleyebilecekleri ve sosyalleşebilecekleri güvenli bir alan sağlamayı amaçlamaktadır. KHAS+ aktivizmini yürütürken LGBTİ+ kişilerin sahip olabileceği diğer kimlikler üzerinden de bir yaklaşım sergiler ve kesşimsel alanlarda etkinlikler düzenler. Kampüs içinde ve sosyal medyadaki görünürlüğüne önem veren KHAS+, Kadir Has Üniversitesi sınırları içinde gerçekleştirdikleri etkinliklerle öznelerin yanı sıra özne olmayan kişilerin de bilgilendirilmesi konusunda gayret gösterir.

Koç Üniversitesi

Koç Üniversitesi Kuir Kulübü (Kuir) Koç Üniversitesi tarafından resmi tanınırlığı olan bir öğrenci kulübüdür. Kuir, kampüs içerisinde LGBTİ+fobiye karşı mücadele yürütür, üyelerinin birbirleriyle dayanıştığı ve birbirlerinin esenliğini önemsedikleri bir dayanışma zeminini sağlamayı hedefler. Üniversitede LGBTİ+'ların yaşadığı zorluk ve ayrımcılıklara karşı politika ve söylemler üretirken, üyelerinin birbirlerini daha yakından tanımalarına olanak sağlayan ve bu sayede deneyimlerin aktarılabilme imkanını ortaya çıkaran etkinlikler düzenler. Bunun haricinde Türkiye'de yaşanan sorunları da gündemine alır, bu konuda da Koç Üniversiteli LGBTİ+'ların sözünü söylemesine olanak tanır. Üniversite yönetimi tarafından resmi olarak tanınıyor olsa da Koç Üniversitesi yönetimi tarafından gökkuşağı bayraklarına el konulması gibi ayrımcı uygulamalarla karşılaşabilmektedirler.

Marmara Üniversitesi

Marmara Üniversitesi LGBTİQAA+ Dayanışma Ağı (KuirMar) 2021 yılında Marmara Üniversitesi'ndeki LGBTİQAA+ aktivistler tarafından kurulmuş ve resmi tanınırlığı olmayan bir öğrenci topluluğudur. Marmara Üniversitesi içerisinde faaliyetlerini sürdürürken bu çalışmalarını kesişimsel ve kapsayıcı bir perspektifle ele almakta, insan hakları, göçmenlik, iklim, ırkçılıkla mücadele, hayvan hakları gibi konularda da etkinlikler düzenlemektedir. Topluluk, Marmara Üniversitesi kampüslerinin bölünmüşlüğü nedeniyle belli başlı kampüs alanlarında daha yoğun olsa da üniversitenin tamamında sürekli ve ısrarlı görünürlüğü önelemekte, interdisipliner alanlarda LGBTİQAA+ konularında etkinlikler ve tartışma oturumları düzenlemektedir.

MEF Üniversitesi

MEF Üniversitesi LGBTQ+ Kulübü, üniversite yönetimi tarafından resmi bir kulüp olarak tanınmakla birlikte üniversite yönetimi tarafından bürokratik fobi açısından en az sorun yaşayan topluluklardandır. Üniversite yönetimi LGBTİ+'ların üniversite içerisinde örgütlenmelerini teşvik etmekte, kulüp de çalışmalarını üniversite içerisinde nispeten daha özgür ortam içinde devam ettirmektedir. Kulüp yakın zamanda üniversite yönetiminin kampüs içerisinde cinsiyetsiz bir tuvaleti kullanıma açması çağrısında bulunmuş, bu taleplerine olumlu yanıt alarak büyük bir kazanım elde etmiştir. Cinsiyetsiz tuvalet halihazırda yapım aşamasındadır.

Özyeğin Üniversitesi

Özyeğin Üniversitesi LGBTQ+ Kulübü (Özü LGBTQ+) Özyeğin Üniversitesi Rektörlüğü tarafından resmi olarak tanınan bir öğrenci kulübüdür. Üniversite içindeki LGBTQ+ öğrencilerin örgütlenebildikleri bir ortamı sağlayan Özü LGBTQ+, bilgilendirici ve kaynaştırıcı etkinliklerle kampüs içinde güvenli alanı önceleyen, ayrıca öznelerin kazanımlarını ve sorunları Özyeğin Üniversitesi kamuoyuna görünür kılmaya gayret gösteren bir öz örgütlenmedir.

Sabancı Üniversitesi

Sabancı Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet Kulübü (Cins Kulüp) Sabancı Üniversitesi yönetimince resmi olarak tanınan bir öğrenci kulübüdür. Kulüp çalışmalarını sürdürürken üniversitede bulunan Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Mükemmeliyet Merkezi (SU Gender) ile sık sık iş birliği yapmakla birlikte, öğrenciler tarafından kurulmuş ve faaliyetlerini bağımsız şekilde yürüten bir kulüptür. Kulüp, üniversite içerisinde LGBTİ+ alanında yapılan akademik çalışmalara, tartışma oturumlarına önem verirken, aynı zamanda LGBTİ+'lara yönelik ülke sathında gerçekleştirilen saldırı politikalarına karşı sesini yükseltir. Hem yurt içinde hem uluslararası etkinlikler düzenler, düzenlenen etkinliklerde yer alır ve LGBTİ+ gündemini güncel gündem konularının içinde bütünleşik bir başlık olarak ele alan bir söylem geliştirir.

Yeditepe Üniversitesi

Yeditepe Üniversiteliler LGBTİQA+ Topluluğu (7TEPEΔ7RENK), Yeditepe Üniversitesi'nde faaliyetlerini sürdüren ve resmi tanınırlığı olmayan bir öğrenci topluluğudur. Topluluk gerek sosyal medyada gerekse üniversite kampüsünde LGBTİQA+ görünürlüğüne artırmaya çalışırken aynı zamanda ırkçılığa, türcülüğe, LGBTİQA+fobiye karşı söylem geliştirir, LGBTİQA+ alanında Yeditepe Üniversitesi mensuplarını bilgilendirme ve bilinçlendirme amaçlı temel kavramlar, lubunca, transfeminizm konulu etkinlikler düzenler.

Yıldız Teknik Üniversitesi

Yıldız Teknik Üniversitesi LGBTİA+ Topluluğu (YTU ODA LGBTİA+) Yıldız Teknik Üniversitesi'ndeki LGBTİA+ öğrenciler tarafından kurulmuş olan ve faaliyetleri herhangi resmi bir tanınma olmaksızın sürdüren bir öğrenci topluluğudur. Topluluk, Türkiye'deki siyasi ortamı ve YTÜ dışındaki LGBTİA+ aktivist politikasını da yakından takip etmekte, bunun yanı sıra YTÜ'lü LGBTİA+'ların bir araya gelip birbirlerini gözetebilecekleri güvenli bir alanı sağlamayı amaçlamaktadır.

Türk Alman Üniversitesi

Türk Alman Üniversitesi LGBTQ+ Dayanışma Topluluğu (TAU/TDU LGBTQ+) 2021 yılında üniversitede bulunan LGBTQ+ özne öğrenciler tarafından, üniversitede bir LGBTQ+ dayanışma ortamının eksikliği hissedilerek kurulmuş, henüz resmi bir tanınırlığı olmayan bir öğrenci topluluğudur. Resmîyet başvurusu meselesini gündemlerinden tamamen çıkarmamış olmakla beraber şu anki öncelikli gündem topluluğun üniversite içerisindeki örgütlülüğünün ve görünürlüğünün artırılmasıdır. Türkiye ve Almanya hükümetleri arasında imzalanan bir anlaşma ile kurulmuş olan üniversitenin mevzuattaki özel statüsü nedeniyle, bölümlerin Almanya'daki üniversitelerle bulunan hibe anlaşmaları, üniversite yönetimini LGBTQ+ politikaları yönünden olumlu adımlar atmaya iterken tam tersi birtakım politikalar nedeniyle bazı anlaşmaların iptal edildiği içeriden kaynaklar tarafından bildirilmektedir. Topluluk kurulma aşamasında ÜniKuir Derneği'ne örgütlenme danışmanlığı için başvurmuş, ilk aşamadan beri sürekli ve erişilebilir bir iletişim akışını sağlamıştır. Halen daha örgütlenme sürecinde olan topluluk, aldıkları örgütlenme danışmanlığı sayesinde diğer öğrenci kulüplerinin / topluluklarının deneyimlerinden faydalanma imkânı bulmuş, bu sayede kuruluş aşamasını hızla tamamlayarak gerek bilgilendirici etkinlikler gerekse öznelerin güvenle sosyalleşebilecekleri etkinlikler düzenlemeye başlamışlardır.

Ege Üniversitesi

Ege Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Topluluğu (Lavender LGBTIQ+) Ege Üniversitesi'nde bulunan öğrenci topluluğudur. Topluluğun üniversite makamlarınca resmi bir tanınırlığı olmamakla birlikte gerek Ege Üniversitesi'nde öğrenci olan LGBTIQ+ öğrenciler gerekse İzmir'de bulunan LGBTIQ+'lar tarafından tanınan ve takip edilen bir öğrenci topluluğudur. Topluluk dayanışma ve sosyalleşme temalı etkinliklerin yanı sıra insan hakları, kesşimsellik, kuir teori alanlarında da bilgilendirici etkinlikler düzenlemekte, birlikte öğrenebilmek adına okuma grupları ve öznelerle organize ettikleri etkinlikler düzenlemektedirler. LGBTIQ+'ların bir arada olduğu her yeri aktivizm sahasına dönüştürmeyi hedefleyen topluluk kampüs içinde sınırlamalarla karşılaşırsa da şehrin çeşitli yerlerinde erişilebilir şekilde bir araya gelmekte, gerek üniversite içinde gerekse üniversite alanlarının dışında örgütlü faaliyetlerini sürdürmektedirler.

İzmir Ekonomi Üniversitesi

İzmir Ekonomi Üniversitesi Kuir-Feminist Öğrenci Kulübü (Mor Kolektif) kesişimsel feminizm çizgisinde LGBTİ+ öznelerin bizzat örgütlendiği üniversite tarafından resmi olarak tanınan kuir feminist bir örgütlenmedir. Güncel feminist tartışmaları takip ederek bu çizgide etkinlikler ve buluşmalar düzenlerken, bizzat öznelerin örgütlendiği bir topluluk olması nedeniyle LGBTİ+'ların özneliği dolayısıyla doğrudan LGBTİ+ şemsiyesindeki tüm kimliklerin kapsandığı güvenli bir örgütlenme alanı sağlar. LGBTİ+ görünürlüğü konusunda gerek kampüste gerekse sosyal medya araçları üzerinden çalışmalar sürdürür, LGBTİ+'ların sorunları üniversite içinde ve üniversite dışında görünür kılmayı hedefler.

LGBTİ+'ların 2021 Gündeminden Seçmeler

OCAK

- Türkiye 2021 yılına yoğun bir LGBTİ+ gündemiyle girdi. Boğaziçi Üniversitesi'ne rektör olarak atanan Melih Bulu'ya karşı yapılan protesto eylemleri sırasında açılan sergide bulunan ve dini sembollerle LGBTİ+ bayraklarını birlikte tasvir eden bir eser bahane edilerek LGBTİ+'lar hedef gösterildi. Hedef göstermenin ardından katmanlanan tartışma neticesinde LGBTİ+ kimlikler ile LGBTİ+ aktivizmi ülkenin başlıca gündemlerinden biri haline geldi[5].

ŞUBAT

- Önceki ayda başlayan hedef göstermeler sonucunda Şubat ayında Boğaziçi Üniversitesi LGBTİ+ Çalışmaları Kulübü'nün resmi statüsüne son verildi, bu haber ilk kez Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı tarafından duyuruldu ve LGBTİ+fobik çevrelerce bir kazanım olarak ele alındı[6].

MART

- 8 Mart 2021 tarihinde Feminist Gece Yürüyüşü gerçekleştirildi, yürüyüşe karşı polis saldırısı gerçekleşti. Feminist Gece Yürüyüşü'ne LGBTİ+'ların katılımı ve açılan bazı pankartlar LGBTİ+fobik ve ahlakçı hedef göstermelere maruz kaldı[7].
- Türkiye Cumhuriyeti İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme sürecini başlattı. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı'ndan yapılan açıklamada sözleşmeden çekilmenin başlıca gerekçesini izah için "eşcinselliğin normalleştirilmeye çalışılması" gibi LGBTİ+fobik ifadeler kullanıldı[8].
- ODTÜ'de bulunan ve seneler önce gökkuşağı renklerine boyanmış olan merdivenler ODTÜ Rektörlüğü tarafından griye boyandı.
- ODTÜ'de üniversite yönetimi tarafından griye boyanan merdivenler tekrar gökkuşağı renklerine boyandı.

NİSAN

- ODTÜ yönetimi tarafından griye boyandıktan sonra tekrar gökkuşağı renklerine boyanmış olan merdivenler bu sefer ODTÜ yönetimi tarafından kırmızı ve beyaz renklerine boyandı.
- ODTÜ yönetimi tarafından griye boyandıktan sonra tekrar gökkuşağı renklerine boyanıp ondan sonra ODTÜ yönetimi tarafından kırmızı ve beyaz renklerine boyanmış olan merdivenler tekrar gökkuşağı renklerine boyandı.
- ODTÜ yönetimi tarafından griye boyandıktan sonra tekrar gökkuşağı renklerine boyanıp ondan sonra ODTÜ yönetimi tarafından kırmızı ve beyaz renklerine boyanmış ve ardından LGBTİ+ öğrenciler tarafından tekrar gökkuşağına boyanmış olan merdivenler ODTÜ yönetimi tarafından beyaza boyandı, üzerine ODTÜ yazıldı.
- ODTÜ yönetimi tarafından griye boyandıktan sonra tekrar gökkuşağı renklerine kavuşturulan merdivenler, ardından ODTÜ yönetimi tarafından kırmızı ve beyaz renklerine boyanmıştır. Sonrasında LGBTİ+ öğrenciler tarafından yeniden gökkuşağı renklerine kavuşturulmasının ardından, ODTÜ yönetimi tarafından merdivenler bu kez de beyaza boyanıp üzerine ODTÜ yazılmış ve en nihayetinde merdivenler tekrar gökkuşağı renkleriyle kampüste yerini almıştır [9].

MAYIS

- ÜniKuir Derneği tarafından İnterseks Forum etkinliği gerçekleştirildi[10].
- Marmara Üniversitesi LGBTİQAA+ Dayanışma Ağı (KuirMar) kuruldu[11].

HAZİRAN

- 17. Hormonlu Domates LGBTİ+ Fobi Ödülleri sahiplerini buldu. Eğitim kategorisinin kazananı Boğaziçi Üniversitesi Rektörlüğü oldu[12].
- İstanbul LGBTİ+ Onur Haftası tarafından Heybeliada'da düzenlenmesi planlanan ancak yasak kararı sonrası katılanların güvenliğini sağlamak amacıyla Maçka Parkı'nda düzenlenen vegan pikniğe polis saldırdı[13].
- İstanbul Onur Yürüyüşü gerçekleşti, yürüyüşe polis saldırdı[14].
- Ankara'da seneler sonra ilk kez onur yürüyüşü gerçekleştirildi. Yürüyüşe polis saldırdı[15].
- Eskişehir'de ilk kez Onur Yürüyüşü düzenlendi, yürüyüşe polis saldırdı[16].

TEMMUZ

- İstanbul Sözleşmesi resmi olarak yürürlükten kaldırıldı[17].
- İlk kez düzenlenecek olan Aydın Onur Yürüyüşü yasaklandı. Katılacak aktivistlerin güvenliğini sağlamak için Aydın LGBTİ+ Dayanışması tarafından yürüyüş gerçekleştirilmeden kapalı bir alanda basın açıklaması okundu[18].
- Ocak ayında Boğaziçi Üniversitesi'ne rektör olarak atanan Melih Bulu görevden alındı[19].
- 9. ODTÜ Onur Yürüyüşü hakkında yürütülen davanın beşinci duruşması gerçekleşti. Davaya bakan cumhuriyet savcısı esas hakkındaki mütalaasını sundu, 13 kişinin hapis cezasına çarptırılmasını talep etti[20].

AĞUSTOS

- ÜniKuir Derneği ücretsiz psikososyal danışmanlık hizmeti vermeye başladı[21].
- Kopenhag'da gerçekleştirilen WorldPride etkinliğine davetli olan ÜniKuir ekibi Kopenhag'da düzenlenen etkinlikler dizisinde konuşmacı ve katılımcı olarak yer aldı. ÜniKuir'den aktivistler Onur Yürüyüşü kortejinin en önünde yürüdü[22].
- Boğaziçi Üniversitesi'ne rektör olarak Naci İnci atandı[23].
- Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi LGBTİQA+ Topluluğu (Kuir AYBÜ) kuruldu[24].

EYLÜL

- ÜniKuir tarafından “Üniversitelerde Trans+ Öğrencilere Yönelik Ayrımcılık Raporu” yayınlandı[25].
- ÜniKuir Derneği tarafından 1. Üniversiteli LGBTİ+ Toplulukları Kampı gerçekleştirildi[26].
- Hacettepe Üniversitesi Kuir Araştırmaları'nın topluluk standına müdahale edildi, stant kaldırılmaya çalışıldı. Öğrenciler standın kaldırılmasına izin vermedi. ÜniKuir Derneği gün boyu avukatıyla alandaydı[27].
- Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Dayanışma Ağı (AĞ-DA) tarafından düzenlenen ve ÜniKuir'in de katılım gösterdiği "İstanbul Sözleşmesi ve Üniversiteler" etkinliğine katılan üniversiteli LGBTİ+ ve kadın çalışmaları toplulukları deneyimlerini aktardı. Üniversitelerde CTS birimlerinin işletilmediği konusunda aktarımlar yapıldı[28]. Bu aktarımlar üzerine konuya yönelen ÜniKuir Eşit Haklara Erişim Koordinasyon Birimi, Aralık ayı boyunca CTS'ler üzerine çalışmalar yapıldı ve Ocak 2022'de ÜniKuir tarafından düzenlenen atölyelerin ardından “Üniversitelerde Cinsel Taciz ve Mobbing ile Mücadele için El Kitabı” yayınladı[29].
- ÜniKuir tarafından “Trans+'ların Sağlık Haklarına Erişim Raporu” yayınlandı[30].
- Pembe Hayat tarafından düzenlenen KuirFest başladı, etkinlik seneler sonra ilk kez Ankara'ya dönmüş oldu[31].

EKİM

- Pembe Hayat tarafından düzenlenen KuirFest'in İstanbul etkinlikleri başladı[32].
- Aydın Adnan Menderes Üniversitesi LGBTİQA+ Dayanışma Ağı (Kuir ADÜ) kuruldu[33].
- ÜniKuir Derneği tarafından Ankara'da Gözo Atölyesi gerçekleştirildi[34].
- Cumhuriyet Üniversitesi LGBTQİA+ Öğrenci Topluluğu (CU Is Burning) kuruldu[35].
- ÜniKuir tarafından "Cinsel Şiddet ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Karşısında Mültecilerin Haklarına Dair Bilgi Notu" altı dilde yayınlandı[36].
- Üniversiteli LGBTİ+ toplulukları, ÜniKuir tarafından yürütülen ODTÜ Onur Yürüyüşü Dava Kampanyası kapsamında #ayberaatver ve #aybirahatver etiketleriyle hep bir ağızdan dava kampanyasına destek verdi[37].
- 9. ODTÜ Onur Yürüyüşü hakkında yürütülen davanın final duruşması gerçekleştirildi. Davada onur yürüyüşüne katılmak ve bunu düzenlemekle yargılanan tüm sanıklar beraat etti[38].
- Ankara Onur Yürüyüşü'nün çağrısıyla Ankara'da Vegan Piknik etkinliği gerçekleştirildi[39].
- Başkent Üniversitesi Özgür Fikirler Topluluğu (Başkent Queer) kuruldu[40].

KASIM

- ÜniKuir'in çağrısıyla Ankara'da Vegan Piknik etkinliği gerçekleştirildi[41].
- ÜniKuir Derneği İstanbul'da Gözo Atölyesi ve gönüllü buluşması gerçekleştirdi[42].
- Eylül ayında standı kapatılmaya çalışılan Hacettepe Üniversitesi Kuir Araştırmaları Topluluğu yeni bir kazanım elde ederek Öğrenci Etkinlik Komisyonu'na temsilci gönderdi[43].
- Türk Alman Üniversitesi LGBTİQ+ Dayanışma Topluluğu (TAU/TDU LGBTIQ+) kuruldu[44].

ARALIK

- ÜniKuir tarafından LezBi+ Cinsel Sağlığı ve HIV Atölyesi düzenlendi[45].
- Yaşanan ekonomik sorunlar nedeniyle gerçekleşen protestolardaki LGBTİ+ görünürlüğu gündem oldu, LGBTİ+'ların sokaklardaki eylemselliği tartışma odağı haline getirildi[46].
- Boğaziçi Üniversitesi'nde gerçekleşen protestolara katıldığı gerekçesiyle KYK tarafından bursu kesilen bir öğrencinin ÜniKuir tarafından sağlanan hukuki destekle açtığı dava sonuçlandı, öğrenci davayı kazandı[47].

İSTANBUL
SÖZLEŞİMİ
YASATIR

TÜRKİYE'DE LGBTİ+ ÖĞRENCİ HAREKETİ

Tarihsel Perspektif

LGBTİ+'ların Türkiye toplumunun tarihinde ve kültüründe yeri olmayan nevezur bir fenomen olduğu anlatısı, son birkaç yıldır siyasi bir retorik olarak politik sahnede yerini almıştır. LGBTİ+ kimliklerin Batıdan ithal yoluyla Türkiye'ye girdiği anlatısı, sağ popülist rejimlerin hüküm sürdüğu muhtelif ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de muktedir muhafazakarlarca kullanılmakta, bu sayede LGBTİ+ kimliklerin varoluşsal meşruiyeti bir tartışma odağı haline getirilmeye çalışılmaktadır. Burada öncelikle ifade etmek gerekir ki LGBTİ+'lar Türkiye'de tarihten beri var olmasaydı ve iddia edildiği gibi yeni ortaya çıkmış bir fenomen olsaydı da bu durum LGBTİ+'ların temel hürriyetlerinden faydalanmalarının önünde bir engel olamazdı. Herkes için olan haklar herkes içindir, tarihin en eski zamanlarından beri var olmak temel hakların kullanımında bir ön koşul olarak öne sürülemez. Bununla birlikte bu tespit, bahsedilen iddiaların gerçeği yansıtmadığını ifade etmemize de bir engel teşkil etmemektedir. Dünyanın her yerinde olduğu gibi Türkiye'de de tarih boyunca LGBTİ+'lar var olmuşlardır. Tarihsel gerçekliklerin inkârı ve tarihin yeniden yazımı muhafazakâr iktidarlarca kullanılan bir metot olsa da LGBTİ+ kimliklerin tarih boyunca Türkiye toplumunun bir parçası olduğu gerçeği inkâr edilemez bir vakiadır.

LGBTİ+'ların Türkiye'de her zaman olması bir kenara, Türkiye'de yürütölen LGBTİ+ aktivizmi tamamen bu ülkenin gerçekliğiyle şekillenmiş, aktivizm yürüten öznelerin kolektif iradeleri sonucunda kendini güncelleyerek bugüne dek gelmiştir. Bu nedenle Türkiye'deki LGBTİ+ aktivizminin tam anlamıyla burada yaşayan LGBTİ+ öznelerce şekillendiği, ajandasını doğrudan doğruya öznelerin belirlediği ve tamamen yerli olduğu söylenebilir. İçinde bulunduğu somut koşullara rağmen toplumsal değişim anlamında pozitif sonuçlar meydana getiren bir hareketin, içinde bulunduğu toplumun gerçekliğiyle uygun olmaması beklenemezdi.

Öğrenci Örgütlenmeleri

Türkiye’de öğrenci hareketleri eskiden beri siyasi gündemde belirleyici bir rol oynamışlardır. Bunun üzerine LGBTİ+ hareketinin dinamik yapısı ve LGBTİ+’ların sosyo-ekonomik koşulları dikkate alındığında, Türkiye’deki LGBTİ+ hareketinin değişip dönüşmesinde 1990’lardan bu yana üniversitelerde örgütlenen öğrenci topluluklarının büyük bir etkisi olduğunu söylemek mümkündür. Üniversite eğitime geçiş dönemi genellikle 18 yaşına basmış olan LGBTİ+ öznelerin atanmış aile evlerinden uzaklaşarak diğer öznelerle tanışabilecekleri ve örgütlü bir şekilde kendilerini ifade edebilecekleri bir ortam bulmalarını beraberinde getirmektedir. Türkiye’de aile mefhumunun geleneksel ve heteroseksist bir kökten kurgulanmış olduğunu hesaba katınca, öznelerin atanmış aile evlerinden ayrılıp bağımsız sosyal ilişkiler geliştirebildikleri alanlar olması açısından üniversiteler LGBTİ+ aktivizminin de yoğun bir şekilde görüldüğü yerlerdir.

Türkiye'deki LGBTİ+ Örgütlerinin Yaşadığı Temel Sorunlar

Türkiye'deki sosyal hayat içerisinde yukarıda bahsedildiği üzere tarih boyunca var olan LGBTİ+'lar gün geçtikçe daha fazla marjinalleştirilmekte, örgütlenme girişimleri topluma pompalanmakta olan LGBTİ+fobi paralelinde engellenmeye çalışılmaktadır. Yukarıda Örgütlenme Hakkının Yasal Kapsamı bölümünde incelendiği üzere örgütlenme hakkı sadece dernek, parti, sendika ve benzeri tüzel kişiliğe haiz sivil toplum kuruluşlarını kapsamamaktadır. Bu kapsamda belirli bir tüzel kişilik etrafında örgütlenmeyen öznelerin durumu örgütlenme hakkının kullanılması çerçevesinde ele alınmalıdır. Buradaki en temel sorunlardan birisi, bu örgütlenmelerin resmi olarak tanınırlığı meseledir.

Üniversiteler dışındaki LGBTİ+ örgütlenmeleri de örgütlenme haklarını kullanmak için bir araya gelen insanlar olarak tanınmamakta, bu kapsamdaki faaliyetler resmi engellere takılmaktadır. Bunlara ek olarak LGBTİ+'lar örgütlenme ve toplantı ve gösteri yürüyüşü haklarından faydalanmak istediklerinde kolluk kuvvetlerinin ve mülki idarenin keyfi uygulamalarıyla karşılaşmakta ve ceza muhakemelerine tabi tutulmaktadırlar. Mülki idare bir yasak kararı çıkarırken bunun hukuka uygun olmadığını bilse dahi bu karar İdare Mahkemesince iptal edilene kadar geçen uzunca sürede yapılmak istenen örgütlenme faaliyetleri ile toplantı ve gösteri yürüyüşlerini engellemekte, kolluk kuvvetleri esasen var olduğu iddia edilen toplantı yasağının kanunsuz olduğunu bilse bile gözaltını bir cezalandırma aracı olarak kullanmakta sakınca görmemektedir. Ayrıca LGBTİ+'ların bu süreçlerde fiziksel, ekonomik, psikolojik şiddete maruz kaldığı da doğrudan özne deneyimleri

sayesinde bilinmektedir. Bu durumda, mülki idare ile kolluk kuvvetleri ve uzun süren yargılama süreçleri, sonunda LGBTİ+'ların örgütlenme hakları ile toplantı ve gösteri yürüyüşlerine katılma hakları olduğu mahkemece tespit edilse dahi yapılmak istenen etkinliklerin yapılmadığıyla, ayrıca pek çok meşru nedenden dolayı böylesi etkinliklere katılmaktan geri duran LGBTİ+'ların var olan örgütlenme haklarını kullanmamayı tercih etmek zorunda kalmasıyla sonuçlanmaktadır[48]. Bununla beraber her ne kadar sorunlardan bahsediliyor olsa da LGBTİ+ hareketinin örgütlenmesinin her geçen gün artan bir ivme ile güçlendiğinden bahsetmek mümkündür.

Örgütlenme Hakkının Yasal Kapsamı

Anayasa tartışmaları Türkiye toplumu için 150 yıllık tarihi olan büyük bir meseledir. Anayasa gerek devletin bireylerle olan ilişkisini gerekse bireylerin kendi aralarındaki meselelerini bir çerçeveye oturtan temel bir metindir. Türkiye tarihindeki anayasa tartışmalarının çıkış noktasının bireylerin devletten korunması ve kişisel haklarının devlet otoritesi karşısında garantiye alınması olduğunu da hesaba katınca, Türkiye’de halen devam eden anayasa tartışmalarındaki bireyleri devlete karşı koruma odağının tarihsel dayanağı daha iyi bir şekilde görülebilir[49].

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 10. maddesinde “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir” diye belirtilmiştir. Bu maddede cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ifadesinin geçmemesi, devletin LGBTİ+’lara yönelik eşitliğe aykırı bir tutum gösterebileceği anlamına gelmemektedir. Bu, Anayasa Mahkemesi kararlarında da kendine yer bulmuş, bir zümrenin doğrudan ilgili maddede geçmiyor olmasının devletin o zümreye karşı eşit muamelede bulunma yükümlülüğünü ortadan kaldırmadığı tespiti yapılmıştır[50].

Örgütlenme hakkının incelenmesi için öncelikle örgüt kavramının ne olduğu ele alınmalıdır. Anayasa Mahkemesi örgütlenme özgürlüğünü şu şekilde tanımlamaktadır: “Örgütlenme özgürlüğü, bireylerin kendi menfaatlerini korumak için kendilerini temsil eden kolektif bir oluşum meydana getirerek bir araya gelme özgürlüğünü ifade etmektedir”[51]. Dernek veya sendika kurmak, kişilerin örgütlenme hakkından yararlanması için bir önkoşul

değildir[52]. Yukarıda atıfta bulunulan Anayasa Mahkemesi kararında örgüt, “kişilerin serbest iradeleriyle kurulan, ortak bir amaç için bir araya gelen kişiler topluluğu” olarak tanımlanmıştır[53]. Dolayısıyla örgütlenme hakkı sadece dernek, sendika ve siyasi parti kurma ile sınırlandırılmaz ve bu hakkın kullanımı konusu yalnızca tüzel kişiliğe haiz sivil toplum kuruluşlarının faaliyet serbestisi açısından ele alınamaz. Bu nedenle bu çalışma boyunca örgütlenme hakkının kullanılmasına ilişkin sınırlama ve ihlalleri yalnızca bu bağlamlarda değerlendirilmemiş, kişilerin bir araya gelmelerinin önündeki sosyal, ekonomik, kültürel engelleri de örgütlenme hakkını sınırlandıran etmenler olarak ele alınmıştır.

Biz Ne Yaptık?

ÜniKuir Derneği dernek statüsüne sahip bir LGBTİ+ örgütlenmesi olup çalışmalarını dört temel program çerçevesinde sürdürmektedir. Bu programlar Örgütlenme ve Dayanışma Programı, Siyasi Alan Programı, İletişim ve Medya Programı ve Eşit Haklara Erişim Programıdır. Bunların yanı sıra derneğin kurumsal yapılanmasının işleyişine destek olan Kaynak Geliştirme Birimi ile İdari ve Mali İşler Birimi bulunmaktadır. Dernek, üniversitelerdeki aktivizmi odağına alarak bu dört temel iki destekleyici departman çerçevesinde faaliyetlerini yürütür.

Yukarıda zikrolunduğu üzere öğrenci örgütlenmelerinin Türkiye'deki LGBTİ+ aktivizmi açısından çok büyük bir önemi vardır. ÜniKuir de kendi köklerini üniversite aktivizminden almakta, doğrudan sahada aktivizm yürütmeyi kıymetli görmektedir. Sahadaki bilginin kalıcı hale getirilmesi için izleme ve raporlama çalışmaları sürdürürken LGBTİ+ örgütlerinin ihtiyaçlarına yönelik lojistik çözümler geliştirir, talep olması halinde öğrenci örgütlerine yönelik çatışma dönüştürme danışmanlığı verir. Bunun yanı sıra akademinin pek çok farklı alanındaki çalışmaları takip eder, akademinin bütüncül şekilde dönüşümü için çaba gösterir, bu amaçla sahada araştırmalar yürütür. LGBTİ+ kimliklerin akademideki temsilleri hakkında araştırmalar yürüten ÜniKuir, aynı zamanda yaşanan sorunlara karşı çözüm önerileri geliştirir ve paydaşlarıyla paylaşır. ÜniKuir Derneği savunuculuk faaliyetleri üzerine hem ülke içinde hem uluslararası hak savunuculuğu mekanizmalarını kullanarak çalışır. Türkiye'de ve dünyada LGBTİ+ hakları üzerine düzenlenen etkinliklerde kendi öz örgüt olma özelliği ve LGBTİ+ aktivizminin kapsam sınırları içinde özneliği önceliklendirerek katılım gösterir, LGBTİ+'ların sesini duyurmaya çalışır. Hem Türkiye'de hem dünya genelinde insan hakları alanında faaliyet gösteren çatı kuruluşlara

üyedir ve bu sayede Türkiye'deki hak savunuculuğunu her düzlemde yürütür.

Sahadan gelen geri bildirimler ve beslemelerden faydalanarak yayınlar hazırlar ve bu sayede Türkiye'deki LGBTİ+ aktivizminin yazılı arşivinin oluşturulmasına katkı sağlar.

ÜniKuir Medya ve İletişim Programı gerek sosyal medya platformları üzerinden gerekse derneğe ait unikuir.org adresli internet sitesi ve diğer dijital ortamlardaki kanalları vasıtasıyla, çoğunlukla özel haberlerden oluşan içerikleriyle LGBTİ+'lar başta olmak üzere üniversitelilerin ve gençlerin maruz kaldıkları ayrımcılıkları, yaşadıkları hak ihlallerini ve eğitim, barınma, sağlık, ekonomik sorunlarını, hareketin kazanımlarını ve öznelerin sesini de içeriğe katarak kamuoyuna duyurmayı hedeflemektedir. Bu kapsamda röportajlar, Türkiye ve dünyadan haberler, bilgilendirici ve farkındalığı artırmaya yönelik görsel içerikler, e-bülten, etkinlik duyuruları, köşe yazıları, podcastler ÜniKuir Medya'nın ürettiği içeriklerin başında gelir. Öte yandan hem derneğin hem de diğer LGBTİ+ örgütlerinin faaliyet ve etkinliklerine yönelik yaygınlaştırma çalışmaları da program kapsamındadır.

Notlar

[1] 1997 yılında Kaos GL Dergisi'nde "devrim" imzasıyla yayınlanan bir yazıda ODTÜ'de bulunan LGBTİ+'ların kampüsteki örgütlenme deneyimlerine yer verilmiş, üniversite yönetiminin LGBTİ+ öznelerle yönelik fobik tutumu teşhir edilmiş, örgütlenen öğrencilerin yaşadığı problemler yazıda aktarılmıştır. Yazı hem LGBTİ+ hareketinde hâkim olan söylemin zaman içerisindeki değişimini göstermekte, aynı zamanda üniversitelerde örgütlenen LGBTİ+'ların aradan geçen yıllara rağmen halen daha benzer deneyimler yaşadığını belgelemektedir. Yazıyı okumak için "ODTÜ: Eylül'den Haziran'a" Kaos GL 34 (Haziran 1997): s. 16-17.

[2] <https://m.bianet.org/bianet/print/208461-odtu-de-dersleri-boykot-eden-ogrenciler-rektorun-istifasini-istedi>

[3] Ankara 39. Asliye Ceza Mahkemesi 08.10.2021 Dosya No: 2019/805 Karar No: 2021/1229.

[4] Boğaziçi Üniversitesi Öğrenci Faaliyetleri Koordinatörlüğü Öğrenci Faaliyetleri Ana Tüzüğü. Madde 1.G.
<https://ogrencifaaliyetleri.boun.edu.tr/sites/ogrfaaliyet.boun.edu.tr/files/Öğrenci%20Faaliyetleri%20Ana%20Tüzüğü.pdf>

[5] <https://www.diken.com.tr/bogazicindeki-kabe-figurlu-lgbti-bayrakli-gorselden-dort-ogrenciye-gozalti/>

[6] <https://bianet.org/bianet/insan-haklari/238534-bogazicinin-lgbti-calismalari-aday-kulubu-kapatildi>

[7] <https://www.bbc.com/turkce/live/haberler-turkiye-56318417>

[8] <https://www.iletisim.gov.tr/turkce/haberler/detay/turkiyenin-istanbul-sozlesmesinden-cekilmesine-iliskin-aciklama>

Notlar

[9] ODTÜ yönetiminin LGBTİ+fobik merdiven inadını başından sonuna takip için <https://www.gazeteduvar.com.tr/odtude-ogrenciler-merdivenleri-bir-kez-daha-gokkusagina-cevirdi-haber-1520090>

[10] <https://www.unikuir.org/haberler/interseks-forum-39-dan-payimiza-dusenler-30-05-2021>

[11] <https://kaosgl.org/haber/kuirmar-ozgur-cinsiyetsiz-sinifsiz-sinirsiz-ve-somurusuz-kampus>

[12] <https://m.bianet.org/bianet/lgbti/246008-17-hormonlu-domatesler-sahiplerini-buldu>

[13] <https://kaosgl.org/haber/29-istanbul-lgbti-onur-haftasi-piknikyasaklanamadi>

[14] <https://www.dw.com/tr/istanbul-taksimdeki-onur-y%C3%BCr%C3%BCy%C3%BC%C5%9F%C3%BCne-polis-m%C3%BCdahalesi/a-58056778>

[15] <https://www.gazeteduvar.com.tr/ankaradaki-onur-yuruyusune-saldiri-cok-sayida-gozalti-var-haber-1527057>

[16] <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/eskisehirde-onur-yuruyusune-katilmak-isteyen-20-kisi-gozaltina-alindi-1848751>

[17] <https://t24.com.tr/haber/turkiye-tepkilere-ragmen-ilk-imzacisi-oldugu-istanbul-sozlesmesi-nden-resmi-olarak-ayrildi,962920>

Notlar

[18] <https://www.aydinlgbtidayanismasi.com/polis-onur-yuruyusunu-engelledi/>

[19] <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-57855021>

[20] <https://abcgazetesi.com/odtu-onur-yuruyusu-lgbti-gozalti-savci-396293>

[21] <https://www.unikuir.org/haberler/unikuir-lgbti-lara-ucretsiz-hukuki-ve-psikososyal-danismanlik-sunmaya-hazir-06-08-2021>

[22] <https://www.unikuir.org/haberler/worldpride-notlari-34-birbirimizi-dinlemeye-mecburuz-34-17-08-2021>

[23] <https://www.unikuir.org/haberler/bogazici-universitesi-bilesenlerinin-iradesi-yok-sayildi-rektorluge-naci-inci-atandi-21-08-2021>

[24] <https://www.unikuir.org/haberler/kuir-aybu-34-hukümetin-toplum-uzerindeki-baskisi-universite-uzerinden-ogrenciye-yansitiliyor-34-13-10-2021>

[25] <https://www.unikuir.org/haberler/unikuir-39-in-34-universitelerde-trans-ogrencilere-yonelik-ayrimcilik-raporu-34-erisime-acildi-14-09-2021>

[26] <https://www.unikuir.org/haberler/universiteli-lgbti-topluluklar-guz-kampinda-bir-araya-geldi-22-09-2021>

Notlar

[27] <https://www.unikuir.org/haberler/hacettepe-de-lgbti-standi-kaldirilmak-istendi-ogrenciler-izin-vermedi-23-09-2021>

[28] <https://www.unikuir.org/haberler/etkinlik-yapamiyoruz-ctslere-isletilmiyor-failler-korunuyor-20-09-2021>

[29] <https://www.unikuir.org/haberler/unikuir-39-den-34-universitelerde-cinsel-taciz-ve-mobbing-ile-mucadele-icin-el-kitabi-34-11-01-2022>

[30] <https://www.unikuir.org/haberler/unikuir-39-in-34-trans-larin-saglik-haklarina-erisim-raporu-34-yayinda-29-09-2021>

[31] <https://www.pembehayat.org/haberler/detay/2530/pembe-hayat-kuirfest-evine-donuyor>

[32] <https://www.pembehayat.org/haberler/detay/2534/10-pembe-hayat-kuirfest-istanbul-basliyor>

[33] <https://www.unikuir.org/haberler/universiteli-lgbti-topluluklara-bir-yenisi-daha-eklendi-kuir-adu-ile-tanisin-14-10-2021>

[34] <https://www.unikuir.org/etkinlikler/gozo-atolyesi-03-10-2021>

[35] <https://www.unikuir.org/haberler/sivas-cumhuriyet-universitesi-nin-bir-lgbti-toplulugu-var-cu-is-burning-23-11-2021>

[36] <https://www.unikuir.org/haberler/unikuir-39-den-34-cinsel-siddet-ve-toplumsal-cinsiyete-dayali-siddet-karsisinda-multecilerin-haklarina-dair-bilgi-notu-34-22-10-2021>

Notlar

[37] <https://www.unikuir.org/haberler/universiteli-lgbti-topluluklari-hep-bir-agizdan-aybirahatver-dedi-06-10-2021>

[38] <https://www.unikuir.org/haberler/odtu-onur-yuruyusu-davasi-son-buldu-tum-saniklar-beraat-etti-08-10-2021>

[39] <https://kaosgl.org/haber/ankara-da-lubunyalari-vegan-piknikte-bulustu>

[40] <https://www.unikuir.org/haberler/ankara-39-daki-universiteli-lgbti-topluluklarinin-sayisi-artiyor-baskent-kuir-kuruldu-12-11-2021>

[41] <https://www.unikuir.org/haberler/vegan-piknik-39-te-bulustuk-07-11-2021>

[42] <https://www.unikuir.org/haberler/unikuir-16-17-kasim-tarihlerinde-duzenleyecegi-iki-etkinlikle-istanbul-39-da-11-11-2021>

[43] <https://www.unikuir.org/haberler/hacettepe-kuir-arastirmalari-toplulugu-etkinlik-komisyonuna-secildi-27-11-2021>

[44] 16.11.2021 tarihli çevrimiçi görüşme.

[45] <https://www.unikuir.org/etkinlikler/lezbi-cinsel-sagligi-ve-hiv-atolyesi-06-12-2021>

[46] 05.12.2021 tarihli Üniversiteli LGBTİ+ Öğrenci Toplulukları Çevrimiçi Buluşması etkinliğinden aktarım. Toplantı hakkındaki haber için <https://www.unikuir.org/haberler/universiteli-lgbti-topluluklari-tekrar-bulustu-06-12-2021>

Notlar

[47] <https://www.unikuir.org/haberler/6-ayin-ardindan-unikuir-danismanlik-16-01-2022>

[48] Örgütlenme hakkının kısıtlanmasına sadece yasaklama kararları ile kolluk kuvvetlerinin saldırıları değil, hak savunucularının karşılaşması ihtimaller dairesinde olan tehdit ve saldırılar da neden olmaktadır. Bu konu hakkında ileri okuma için Herkes Özgür ve Eşit Doğar: Uluslararası İnsan Hakları Hukukunda Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, 2012.

https://www.ohchr.org/Documents/Publications/BornFreeAndEqual_Turkish.pdf

[49] Ulaş Karan, Örgütlenme ve Toplanma Özgürlüğü (Ankara: Avrupa Konseyi, 2018), 3.

https://www.anayasa.gov.tr/media/3546/03_orgutlenme_toplanma.pdf

[50] AYM, [Gizlilik Kararı], B. No: 2019/42944, 17.06.2021, Resmî Gazete Tarih-Sayı: 22.09.2021-31606.

<https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2019/42944>

[51] AYM, Hüseyin Demirdizen, B. No: 2014/11286, 21.09.2016, §42.

<https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2014/11286>

[52] Report of the Special Rapporteur on the Rights of freedom of Peaceful Assembly and of Association, Maina Kiai, A/HRC/20/27, 21.05.2012, § 51.

[53] AYM, Hüseyin Demirdizen, B. No: 2014/11286, 21.09.2016, §35.

Ek-1

Ölçme Anketinde Katılımlara Sorulan Sorular

- Doğum Yılıınız
- Cinsiyet Kimliğiniz
- Trans+ deneyiminiz var mı?
- Hangi üniversitenin mensubusunuz (Öğrenci, çalışan vs. olarak)?
- Kendinizi LGBTI+ şemsiyesi içerisinde konumlandırıyor musunuz?
- Yöneliminiz
- Üniversitede ayrımcılığa uğramamak için yönelimimi / cinsiyet kimliğimi açıklamıyorum.
- Üniversitede yönelimim / cinsiyet kimliğim sebebiyle güvende hissetmiyorum.
- Üniversitede cinsiyet kimliği ve/veya yönelimim sebebiyle ayrımcılığa maruz bırakıldım.
- Üniversitede şiddete (sözlü şiddete, fiziksel şiddete, cinsel tacize, psikolojik şiddete) maruz bırakıldım.
- Cinsiyet kimliğimi ve/veya yönelimimi açıkladığımda burs, yarı zamanlı çalışma vb. ekonomik olanaklardan mahrum bırakıldım / bırakılmaktan çekiniyorum.
- Üniversitede haklarımı savunabilen bir öğrenci topluluğu var.
- Üniversitede kullandığım isim yerine atanmış ismimle çağırıldım ve/veya üniversite içerisinde cinsiyetli kişi zamiri (örn. "she, he" gibi) olan bir dil ile konuşulurken benim için yanlış zamir kullanıldı.
- Bir LGBTI+ olarak üniversitenizin genel atmosferini 4 grupta verilen kriterlere göre değerlendiriniz.
 - (Arkadaşça - Düşmanca)
 - (Açık Fikirli - Tutucu)
 - (Kapsayıcı - Dışlayıcı)
 - (Cinsiyetçi - Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Gözeten)

Ek-2

Anket Katılımcılarının Mensubu Olduğu Üniversiteler Alfabetik Sıralı Listesi

Akdeniz Üniversitesi
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Ankara Üniversitesi
Atılım Üniversitesi
Bahçeşehir Üniversitesi
Bartın Üniversitesi
Başkent Üniversitesi
Bilkent Üniversitesi
Boğaziçi Üniversitesi
Çağ Üniversitesi
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Dumlupınar Üniversitesi
Ege Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Hacettepe Üniversitesi
Haliç Üniversitesi
Işık Üniversitesi
İstanbul Bilgi Üniversitesi
İstanbul Kemerburgaz Üniversitesi
İstanbul Kültür Üniversitesi
İstanbul Medeniyet Üniversitesi
İstanbul Medipol Üniversitesi
İstanbul Ticaret Üniversitesi

İstanbul Üniversitesi
Karabük Üniversitesi
Kastamonu Üniversitesi
Kırklareli Üniversitesi
Koç Üniversitesi
Maltepe Üniversitesi
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Mustafa Kemal Üniversitesi
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Nişantaşı Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Özyeğin Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Sakarya Üniversitesi
Trakya Üniversitesi
Türk Alman Üniversitesi
Uludağ Üniversitesi
Üsküdar Üniversitesi
Yalova Üniversitesi
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Yıldız Teknik Üniversitesi

ÜniKuir Derneği
PK: 163 PTT Yenişehir Çankaya-Ankara

Bilgi İçin
info@unikuir.org

Hukuki Danışmanlık İçin
danisma@unikuir.org

Örgütlenme Danışmanlığı İçin
sebin@unikuir.org

www.unikuir.org

www.twitter.com/unikuir
www.instagram.com/unikuir
www.facebook.com/unikuir

Ankara
2022

